
RAPPORT 2011 / PLANER 2012

UNIVERSITETET I BERGEN

INNHOOLD

RAPPORT 2011 ›	6
Innledning	7
Utdanning	9
Forskning	19
Forskerutdanning.	25
Institusjonelt samarbeid.	27
Samfunnskontakt og formidling	29
Personal- og økonomiforvaltning	32
Museum og samlinger	42
Universitetets handlingsplaner	44
PLANER 2012 ›	48
Universitetets planer for 2012	49
Utdanning	50
Forskning.	52
Forskerutdanning.	53
Samfunnskontakt og formidling	54
Organisasjon og ressurser	56
Museum og samlinger	58

FORORD

Rapport 2011 og planer 2012 tar utgangspunkt i rammer gitt av Kunnskapsdepartementet.

Utkast til rapport 2011 og planer 2012 ble behandlet i universitetsstyret i møte 16.2.12 (sak 4a/12 og sak 4b/12). Kommentarene fra universitetsstyret er innarbeidet.

Bergen, 28. februar 2012

SIGMUND GRØNMO, REKTOR

KARI TOVE ELVBAKKEN, UNIVERSITETSDIREKTØR

UNIVERSITETSSTYRET 2011

Sigmund Grønmo
Gro Therese Lie
Peter Haugan
Kjetil K. Fosshagen

Hanne Kvilhaugsvik
Bjørn-Anders Hind
Gry Kibsgaard
Johan Fredrik Odfjell

Joakim Palme
Oddny Miljeteig
Gerd Halmø

Fra venstre: Hanne Kvilhaugsvik, Nina Broch Mathisen (vara), Gry Kibsgaard, Johan Fredrik Odfjell, Kjetil K. Fosshagen, Bjørn-Anders Hind, Joakim Palme, Oddny Miljeteig, Peter Haugan, Gro Therese Lie, prorektor Berit Rokne, universitetsdirektør Kari Tove Elvbakken og rektor Sigmund Grønmo.

Foto: Thor Brødreskift

RAPPORT 2011 ›

Behandlet i Universitetsstyret 16.02.2012

INNLEDNING

Universitetet i Bergen er et internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet, med forskning, utdanning og formidling som hovedmål og med faglig bredde, mangfold og høy kvalitet som fundament. Internasjonale rankinger er viktige for å vurdere internasjonalt omdømme og faglig kvalitet. Fra 2010 til 2011 har UiB steget fra 133. til 121. plass på QS World University Rankings. Fra 2005 har UiB gått fra 320. til 121. plass på rangeringen. Kunnskapsdepartementets rapport Forskningsbarometer 2011 konkluderer slik: *«En samlet vurdering av utdannings- og forskningsindikatorne kan tyde på at Universitetet i Bergen gjør det best blant de norske universitetene.»*

Universitetets strategi 2011–2015 ble vedtatt i april 2011. I arbeidet med strategien var det grundige drøftinger av hvordan universitetet kan videreutvikles som internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet. Hovedmålene for primæroppgavene fornyes og tydeliggjøres og drivkrefter som påvirker universitetspolitikken er identifisert. Parallelt med strategiarbeidet har fakultetene arbeidet med fornyelse av sine strategier, forankret i institusjonens overordnede strategi.

I 2011 ble 254 nye doktorer kreert ved Universitetet i Bergen, det høyeste antallet noen gang. Om lag 35 % av de nye doktorene er utenlandske, i 2010 gjaldt det 28 %. Dette bidrar til å synliggjøre universitetet som internasjonalt forskningsuniversitet. Det var nedgang i antall eksternt finansierte stipendiater og postdoktorstillinger, fra 2010 til 2011. I 2011 var 586 doktorgradsstipendiater ansatt ved UiB (622 i 2010), 442 med midler fra basisbevilgningen. Det er bekymringsfullt at antallet eksternt finansierte rekrutteringsstillinger er redusert. Det var 192 postdoktorstillinger, 73 med midler fra basisbevilgningen, i 2011. Økt gjennomføring og kvalitet i forskerutdanningen er særlig vektlagt.

Universitetet skal ha studenttall i samsvar med departementets studieplassfinansiering. Riktig dimensjonering av antall studieplasser gjennom fastsetting av opptaksrammer er en prioritert oppgave. Høsten 2011 var det registrert 14.085 ordinære studenter ved UiB, en nedgang på 274 fra 2010, da det var særlig mange. Antall primærsøkere i 2012 var 8540, omtrent som i 2011.

Det ble avlagt om lag 10.028 studiepoengsenheter i 2011, en reduksjon på 158 årsheter fra 2010. Antall studiepoeng per student var om lag som i 2011, med 42.7 poeng. Målet er at gjennomstrømmingen fortsatt skal bedres og frafallet reduseres.

I 2011 var universitetets inntekter vel 3,69 mrd. kroner, 755 millioner fra eksternt finansiert virksomhet (BOA). Inntektene økte med om lag 490 mill. kroner fra 2010. Av økningen var bevilgningen til utstyr i det nye odontologibygget 164.5 mill. kroner, og om lag 75 mill. kroner av veksten var eksterne inntekter. Det er spesielt gledelig at EU inntektene fortsatt øker. Inntektene fra Forskningsrådet har økt noe fra 2010, og var 362 mill. kroner i 2011.

Arbeidet med å planlegge og rehabilitere monumentalbygningen til Universitetsmuseet fortsetter. Den monumentale museumsbygningen skal framstå som universitetets fremste institusjonelle symbol og viktigste møteplass for kultur, formidling og representasjon, for universitetet og for byen. Rehabiliteringen skal framheve byggets antikvariske kvaliteter og historiske betydning. I sørfløyen bygges universitetets aula for doktorpromosjoner, konferanser og anledninger som markerer universitetssamfunnet. Målet er at aulaen skal åpnes ved 200 års- jubileet for grunnloven. Statsbygg fikk i oppdrag å ferdigstille forprosjekt for sørfløyen (aulaen), og forprosjektet ble levert i desember 2011.

Universitetet har brukt egne midler og ekstratildelinger til sikring og bevaring av museets samlinger effektivt og målrettet. Arbeidet med å flytte magasinene fra den gamle og uegnede bygningen til sikre,

moderne og hensiktsmessige lokaler i Realfagsbygget er gjennomført i 2011. I 2011 ble det undertegnet kontrakt for leie av nye, sikre magasiner for De kulturhistoriske samlingene.

TABELL 1. NOEN NØKKELTALL FOR UNIVERSITETET I BERGEN

	2008	2009	2010	2011
Studenter høst	14 032	14 083	14 358	14 085
Avlagt 60-studiepoengsenheter*	9 855	10 059	10 188	10 028
Publikasjoner*	1 741	1 862	1 935	
Doktorgrader	233	223	237	254
Omsetning	3 051	3 250	3 385	3 690
Årsverk	3 327	3 371	3 385	3 370
– andel kvinner	49 %	50 %	50 %	51 %

* Omfanget av publikasjonspoeng er ikke klart før 1. april.

Overordnet styring, ledelse og organisering

Styrets vurdering av eget arbeid

Styret ved Universitetet i Bergen drøftet sin arbeidsmåte i oktober og i desember 2011. Utgangspunktet for drøftingen i møtet 1.12 var et notat utarbeidet av rektor, med fire tema; saksforeberedelsen til styrets møter, gjennomføringen av styremøtene, oppfølgingen av styrets beslutninger og mulighetene for generell informasjon om universitetets egenart og virksomhet.

Hvert punkt var eksemplifisert og førte til en konkret drøfting med ulike forslag og innspill. Styret var fornøyd med gode og grundige sakspapirer, men så gjerne at tvil og ulike vurderinger ble bedre synliggjort og en mer åpen holdning for alternative vedtak. Møteleders evne til å trekke konklusjoner ble fremhevet, samtidig som det ble stilt spørsmål ved om styrets kompetanse og innsikt benyttes optimalt. Det ble tatt til orde for å ha flere styremøter fra noen av styrets medlemmer. Nyttan av det faste styreseminaret om høsten med dekaner, fakultetsdirektører og avdelingsdirektører ble understreket som et viktig forum som ønskes opprettholdt.

I 2011 ble det holdt tre møter i hvert semester, samt styreseminar i høstsemesteret. Styrets medlemmer deltar i velkomsteremonier og doktorpromosjoner. Styret behandlet 88 saker i 2011, blant sakene var ferdigbehandling av universitetets strategi for perioden 2011–2015. Styrets møter planlegges avholdt slik at tertialregnskapene kan behandles av styret før oversending til departementet.

Overordnede mål og prioriteringer ved Universitetet i Bergen

Universitetets fornyede strategi for 2011–2015 ble vedtatt i april 2011. Kvalitet skal være rettesnor for all virksomhet, for forskning og undervisning. Kvalitetsvurderinger vil komme til uttrykk i resultater ved anerkjente rangeringer, publisering, tilslag på søknader til nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer, fagevalueringer og sakkyndige vurderinger av prosjektsøknader og gjennom internasjonalt forsknings- og utdanningsamarbeid.

Strategien gir hovedmål og prioriteringer innenfor hovedmålne. Universitetets strategi er utgangspunkt for strategier ved fakultetene, for handlingsplaner, meldinger, årsplaner og for økonomiske prioriteringer i budsjettene. Her formuleres mer konkrete mål og risiko vurderes. Det vektlegges at virksomhetsmål og

---

systemer for risikovurderinger og håndtering av risiko, er forankret i universitetets strategi og egenart. Med overordnede mål og prioriteringer som grunnlag, gir fakulteter og administrative enheter innspill til planer, meldinger og budsjett.

Universitetsstyret vedtok hovedmål, delmål og resultatindikatorer ved behandlingen av rapport og planer i februar 2011. Ytterligere konkretisering av mål skjer i arbeidet med handlingsplaner. Mål og resultater ble vurdert og drøftet i dialogmøter. Etter vurdering og drøfting av resultater planlegges nye tiltak.

Universitetet bruker få, sentrale kvantitative indikatorer. I tillegg er det lagt opp til rapportering med kvalitative rapporter. Universitetets virksomhetsmål bygger på strategiens hovedmål og prioriteringer. Fakultetene innretter sin innsats for måloppnåelse og vurderinger av risiko, også overfor instituttene, etter samme mønster. Universitetets styrende organer vurderer risiko ut fra hva som er avgjørende for å nå de overordnede målene. Tilsvarende gjør fakultetene og de administrative enhetene vurderinger av risiko knyttet til mål og prioriteringer

Risikovurderinger

I tilbakemelding fra Kunnskapsdepartementet etter etatsstyringsmøtet 6. april 2011, ble universitetet bedt om å gi skriftlig redegjørelse for institusjonens system for risikohåndtering. Universitetet har beskrevet systemer og prosesser universitetet benytter for å vurdere og håndtere risiko for ikke å nå overordnede mål og prioriteringer i forskning, utdanning, organisasjon og ressurser.

Risiko som begrep brukes om forhold eller hendelser som kan hindre oppnåelse av målsettinger. Samtidig er risiko som begrep knyttet til muligheter, som muligheter for å vinne ny kunnskap. Innenfor forskning og utdanning handler for eksempel risiko ikke bare om å identifisere og fjerne negative effekter, men også om vilje og evne til å ta risiko. En for snever bruk av risikobegrepet kan stå i motsetning til det som i universitetets strategi fremheves som den viktigste forutsetningen for faglig fremgang, satsing på grunnleggende forskning og videreutvikling av disiplinene over stor faglig bredde, der kortsiktige resultatmål ikke alltid er enkelt eller ønskelig å identifisere. Et system for forståelse av risiko innenfor forskning som knytter forskningsresultater, tid og økonomi sammen, kan redusere mulighetene for å oppnå universitetets mål.

Vurdering og håndtering av risiko må ta utgangspunkt i universitetets overordnede mål. I dette ligger det også at det må tas risiko for å oppnå de overordnede målene innenfor forskning og utdanning. Dette skjer gjennom systematiske prosesser og oppfølging i alle deler av universitetet. Overordnede vurderinger og forståelse for risikobegrepets doble karakter, som fare og mulighet, kombineres med utvikling av kvalitetssikringssystemer for risikohåndtering. Dette gjelder for kvalitetssikringsarbeidet innenfor utdanning, men er også relevant innenfor forskning.

UTDANNING

Med utgangspunkt i universitetets planer, er det oppnådd gode resultater innenfor flere områder:

- [Antall utvekslingsstudenter og studietilbud for internasjonale studenter øker](#)
- [Stor oppmerksomhet om kvalitet og forhold til omverden – kompetanse 2020](#)
- [Studenttallet er som hovedbilde stabilt fra 2009](#)

Innenfor noen områder gjenstår arbeid:

- Gjennomføring, særlig på lavere grad
- Oppfølging av resultatene i kompetanse 2020

TABELL 2 OVERSIKT OVER UTVIKLING INNENFOR UTDANNINGSFELTET

	2008	2009	2010	2011	Endring 2010–11
Avlagte 60-studiepoengsenheter	9 855	10 059	10 186	10 028	- 158
Studiepoeng/student*	42,0	42,9	42,6	42,7	0,2
Utvekslingsstudenter	1 208	1 219	1 302	1 372	70
Kandidattall	2 461	2 426	2 392	2 519	127
- mastergrad	1 142	1 107	1 060	1 148	88
- profesjon	214	220	222	243	21
- bachelor/PPU	1 105	1 099	1 110	1 128	18
Primærsøkere	7 383	8 297	8 600	8 540	- 60
Nye studenter	4 291	4 797	4 727	4 802	75
Registrerte studenter høst	14 032	14 083	14 359	14 085	- 274
Antall studieprogram SO	78	86	98	94	-4
Antall studieprogram, master	68	66	63	68	5
Studentopptak SO	3 826	4 191	3 681	3 905	224

* Beregnet ut fra studenter i høstsemesteret

Høy kvalitet og gode, forskningsbaserte utdanningsløp skal være overordnede prinsipper for utdanningen ved Universitetet i Bergen. Forskningsbasert utdanning skal bety kontakt med forskningen gjennom hele studieløpet. I løpet av studietiden skal studentene i økende grad bli involvert i forskningsmiljøene, ikke bare som mottakere av forskernes kunnskapsformidling, men som deltakere i kunnskapsutviklingen. En viktig utfordring er å benytte den store faglige bredden og den akademiske kulturen som et fortrinn til å utvikle god forskningsbasert undervisning som resulterer i kandidater som forener spisskompetanse med allmenndannelse.

Universitetet i Bergen har vedvarende gode utdanningsresultater. I 2011 har universitetet hatt særlig oppmerksomhet om kvalitet i utdanningene, også studentenes kompetanser i forhold til arbeidslivets forventninger og fremtidig etterspørsel. Internasjonalisering, digitale verktøy i utdanningen og læringsmiljø har vært andre sentrale satsingsområder. Det kan særlig trekkes fram gode resultater for studentutveksling, som har hatt en høy vekst de siste par år. I 2011 har det vært økning i antall utreisende studenter, det har skapt bedre balanse mellom ut- og innreisende. Opptak til gradsstudiene har økt, og flere oppnår grad.

Utdanningstilbudene er preget av stabilitet og konsolidering, i tråd med universitetets mål. Det ble tatt opp studenter til 94 programmer i det samordnede opptaket i 2011 og til 68 toårige og erfaringsbaserte masterprogram. Det ble ikke etablert nye studier i 2011. Fem bachelorprogram ble faset ut ved Det

humanistiske fakultet, mens bachelorprogram i japansk hadde første opptak i 2011. Antall primærøkere til grunnstudiene var tilnærmet uforandret fra 2010 til 2011.

I universitetets basisbevilgning er det bygd inn finansiering av et visst antall studieplasser i ulike kostnads kategorier. Større avvik fra rammen fører til overforbruk av ressurser til studieformål. Studenttallet bør i størst mulig grad samsvare med studieplassbevilgningen. Bevilgningene bygger også på forutsetninger om en viss mengde avlagte studiepoeng. Gjennom lang tid er det avlagt flere studiepoeng (jf Handlingsromutvalget, 2009) enn antall fullfinansierte studieplasser skulle tilsi. UiB har gjort et grundig internt dimensjoneringsarbeid for å fastsette stabile opptaksrammer som sørger for samsvar mellom antall studieplasser og ressurstilgang.

Studenttallet er stabilt med vel 14.000 i høstsemesteret de siste fire årene, bortsett fra i 2010. Fra 2010 til 2011 var det 2 % færre egenfinansierte studenter. Det er i hovedsak færre studenter registrert i korte, ikke-gradsgivende utdanninger: norsk for utlendinger, årsstudier, samt redusert antall egenfinansierte studenter – fordi det er flere betalingsfinansierte videreutdanninger. Toårige masterstudier har marginal nedgang, mens studenttallet ved erfaringsbaserte masterprogram (videreutdanning) er økt med nye studietilbud, særlig lærerutdanning i 2010. Totalt er studenttallet på videreutdanningstilbud (inkludert eksternt finansierte) stabilt.

UiB ble tildelt 80 nye studieplasser for 2011 og økte opptaket til grunnstudier med 6 %, særlig i bachelorprogrammene (8 % økning), men også til femårige masterstudier. Opptaket til toårige mastergrader er tilnærmet uendret.

Omfanget av grader og studiepoeng er stabilt. Kandidattallet i master og profesjonsstudier økte noe, bachelor- kandidat tallet var uforandret.

Målstruktur

Sektormål 1

Universitetene skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Virksomhetsmål 1.1

Universiteter og høyskoler skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

TABELL 3 STYRINGSPARAMETRE VIRKSOMHETSMÅL 1.1

Styringsparameter	Resultat				Ambisjon
	2008	2009	2010	2011	2011
Antall primærøkere per studieplass	2,0	2,2	2,2	2,2	2,3
Kvalifiserte førsteprioritetssøkere per studieplass	1,9	1,6	1,9	1,9	
Studietilbud i samarbeid med andre norske institusjoner (fellesgrad)		1,0	1,0	1,0	1,0
Antall uteksaminerte master- og profesjonskandidater	1 349	1 327	1 282	1 391	1 350
Kandidater på bachelornivå	1 105	1 099	1 110	1 128	1 100

Vurdering: KD endret ordlyden i parameter 1.1.1 i 2011 til å referere til *kvalifiserte* søkere, men UiB har formulert ambisjonsmålet ut fra den gamle definisjonen. Dette får ikke innvirkning på vurderingene av måloppnåelse.

Rekrutteringsarbeidet i 2011 fulgte samme mønster som i 2010, med vekt på skolebesøk og utdanningsmesser i regi av Utdanning i Bergen. Sosiale medier som rekrutteringskanal prioriteres. Ressursbruk til rekruttering er uforandret og er lav sammenlignet med andre universiteter. Søkertallet var stabilt i 2011, samtidig som opptaksrammen ble noe utvidet. Antallet primærsøkere per studieplass forble uforandret.

Samarbeid med utdannings- og forskningsinstitusjoner på Vestlandet skjer blant annet gjennom UH-nett vest og Teknovest. Nasjonalt utdanningsamarbeid resulterer imidlertid i liten grad i felles studieprogrammer. UiB har ett program i språk som leder fram til en fellesgrad med Norges handelshøyskole. I 2011 er det inngått avtale med Høgskolen i Bergen som formaliserer samarbeid om master i informatikk. Avtalen innebærer at programmene vil føre fram til en felles mastergrad. De første kandidatene ventes uteksaminert i 2012.

Virksomhetsmål 1.2

Universitetene skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning.

TABELL 4 STYRINGSPARAMETRE VIRKSOMHETSMÅL 1.2

Styringsparameter	Resultat				Ambisjon
	2008	2009	2010	2011	2011
Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år	42,0	42,9	42,6	42,7	44
Gjennomføring i henhold til utdanningsplaner	81 %	80 %	80 %	87 %	80 %
Studenter per undervisnings, forskning og formidlingsstilling	13,8	14,1	14,8	14,3	14,5

Vurdering: Det arbeides systematisk for å bedre kvaliteten i studieprogrammene, derfor var ambisjonen en ytterligere økning i antallet avlagte studiepoeng per student satt til 44. Det var en økning til 42,7 studiepoeng per student. Særlig de toårige masterstudiene har hatt en positiv utvikling over tid. Av gradsstudiene har bachelorprogrammene nå de største utfordringene knyttet til studiegjennomføring og studiepoengproduksjon.

Studenttallet var noe lavere i 2011 og antallet studenter per faglige årsverk viser derfor en mer positiv utvikling enn ambisjonen. Likevel oppfattes forholdstallet som for høyt, spesielt i for å kunne gi faglig veiledning og varierte undervisnings- og vurderingsformer på lavere grad. Antallet studenter per årsverk er høyest ved Det juridiske fakultet, med 58 studenter per årsverk.

Gjennomføring etter avtalte utdanningsplaner har tilsynelatende økt, og ambisjonsnivået er overoppfylt. Dette må knyttes til en omlegging av rutiner for vedlikehold av utdanningsplanene. Indikatoren oppfattes ikke som nyttig som styringsparameter gitt svakheter i datagrunnlaget.

Virksomhetsmål 1.3

Universitetene skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som både bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv.

TABELL 5 STYRINGSPARAMETRE VIRKSOMHETSMÅL 1.3

Styringsparameter	Resultat				Ambisjon
	2008	2009	2010	2011	2010
Antall utvekslingsstudenter (inn/ut)	1 208	1 219	1 302	1 372	1 400
Antall fremmedspråklige emner	122	142	231	251	19
Internasjonale fellesgrader (joint degrees)	4	6	6	6	7

Vurdering: Internasjonalisering er et viktig satsingsområde. I 2011 fortsatte en langvarig vekst med utvekslingsstudenter. Ambisjonen var å øke antallet utvekslingsopphold med 7,5 %. Den oppnådde veksten var noe lavere (5,4 %), men ses likevel på som et tilfredsstillende resultat. Veksten var særlig sterk for utreisende studenter, noe som har medvirket til en forbedret balanse mellom inn- og utreisende.

Fremmedspråklige emner har hatt en sterk vekst siden 2009. I hovedsak skyldes dette at registreringspraksis i enkelte fagmiljø er lagt om til å vise studietilbud som *kan* undervises på engelsk, dersom en eller flere studenter etterspør det. Omleggingen var ikke reflektert i DBH på tidspunktet rapport og planer 2010/2011 ble ført i pennen, derfor forholdt ambisjonen for 2011 seg til tidligere registreringspraksis og ble satt for lavt.

I 2011 ble det arbeidet for å etablere en ny internasjonal fellesgrad, med planlagt oppstart høst 2011. Arbeidet førte ikke frem, og UiB hadde seks internasjonale fellesgrader også i 2011.

Aktivitetskrav i utvalgte utdanninger

I tildelingsbrevet for 2011 formulerer Kunnskapsdepartementet mål og stiller krav til rapportering av aktivitet i helsefagene. For UiBs vedkommende omfatter kravene bachelor i tannpleie, masterprogram i odontologi, og profesjonsutdanninger i medisin og psykologi.

Det skal rapporteres om oppnådde årsheter for førsteårsstudenter. I KDs tildelingsbrev spesifiseres det at det skal rapporteres på aktivitet for studieåret 2011/2012. Ettersom studiepoengproduksjon for vårsemesteret 2012 ikke er tilgjengelig før høstrapporteringen til DBH, vises her måloppnåelse for de som var førsteårsstudenter i kalenderåret 2011

TABELL 6 AKTIVITET I HELSEFAGENE

Utdanning	Mål	Resultat	Differanse resultat/ambisjon
Tannpleie	27	25	-2
Odontologi	33	41	6
Medisin	127	135	8
Psykologi	70	82	12

Aktivitetsskravene for alle program ble overopplytt, med unntak for tannpleie. Situasjonen for tannpleie må ses i lys av at departementet har gått ut fra helårsvirkning av ti nye studieplasser tildelt for 2011. Fordi det var opptak i høstsemesteret, gjelder tallet for studieplasser et halvt år.

I oppfølgingsarbeidet av universitetets målsettinger innenfor utdanning er det utarbeidet ulike handlingsplaner der prioriterte målsettinger med tilhørende tiltak er ytterligere presisert. I 2011 er fire handlingsplaner knyttet til utdanningstilbudene:

- [Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet 2011–2015](#)
- [Handlingsplan for styrking av universitetets læringsmiljø 2011–2013](#)
- [Handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen ved Universitetet i Bergen 2009–2012](#)
- [Handlingsplan for studentar med funksjonsnedsetjing 2007–2011](#)

Avvikshåndtering for handlingsplaner gis i årlige rapporter og i fakultetenes utdanningsmelding.

I plan for utdanningene for 2011 ble følgende områder løftet fram som spesielt prioriterte:

- [Kompetanse 2020. Bachelorgradens profil og innhold, utdanningenes arbeidslivsrelevans, synlighet og samfunnets behov](#)
- [Oppfølging av prosjektet Digital utdanning – DigUiB](#)
- [Operasjonalisering av kvalitetsbegrepet i utdanningen](#)
- [Studentaktiv forskning og tettere kobling av utdanning og forskning](#)
- [Styrking av universitetets etter- og videreutdanning](#)
- [Arbeid med å gjennomgå status for studentarbeidsplasser ved universitetet, med sikte på å få en vurdering av kapasitet, innretting og fremtidige behov.](#)
- [Større revisjon av grads- og studieforskriften](#)

Resultatrapport 2011

Kompetanse 2020

Problemstillinger knyttet til fremtidens kompetansebehov, og ulike aktørers perspektiv på dagens og fremtidens virksomhet, er sentralt for den videre utviklingen av universitetsutdanningene. UiB har derfor gjennomført kartleggingsprosjektet Kompetanse 2020. Rapporten fra prosjektet analyserer arbeidsmarkedsutvikling nasjonalt og lokalt, kandidatenes arbeidsmarkedsposisjon og arbeidslivets og ansattes oppfatninger av kompetansebehov generelt og UiBs utdanninger spesielt. Det ble spesielt vektlagt å måle kompetansevurderinger opp mot det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Rapporten trakk fram både muligheter og utfordringer for UiB, og er et viktig utgangspunkt for videre utvikling av utdanningsvirksomheten. På grunnlag av prosjektet er det vedtatt oppfølging i forhold til synliggjøring av kandidatenes kompetanse, og etablering av råd for samfunnskontakt. Synliggjøring av kompetanse skal oppnås ved å arrangere omvendte karrieredager ved flere fakultet, der fagmiljøene får mulighet til å presentere sine utdanninger og kandidatenes kompetanse for aktører i arbeidslivet. Det planlegges oppfølging i et prosjekt for ph.d.-kandidater.

Digitale hjelpemidler og støttesystemer – DigUiB

Studentene ønsker å ha mulighet til mer utstrakt bruk av moderne teknologi, som digital tilgang til læringsressurser og forelesninger og de ønsker å få bruke PC på skoleeksamen. I prosjektet DigUiB arbeides det for å få klarlagt mål, målgruppe og funksjon for digitaliseringen. DigUiB består av tre

---

delprosjekt - digitale læringsressurser, digital eksamen og digital undervisning. Disse videreføres i 2012. Digital undervisning har fått på plass ulike systemer for digitalisering av forelesninger som kan benyttes på egne PC-er og i to studier som kan bestilles ved behov. Prosjektet skal teste systemer som kan egne seg for opptak i de største auditoriene ved UiB. Digital eksamen har utviklet en løsning for skoleeksamen på PC. En vellykket piloteksamen ble gjennomført ved Institutt for informatikk i desember. Eksamensløsningen vil bli videreutviklet. Digitale læringsressurser skal gjennomføre et informasjonsarbeid for å øke bevisstheten om de digitale ressursene som er tilgjengelige ved UB og hvordan disse kan benyttes i undervisningen.

Kvalitet i utdanningen

Kvalitetssystemet for utdanningsvirksomheten til Universitetet i Bergen er dokumentert i *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*. Universitetets utdanningsutvalg har ansvar for å følge utviklingen i studiekvaliteten.

Evalueringen av universitetets kvalitetssystem i regi av NOKUT i 2007 anbefalte at systemet i større grad burde synliggjøres for brukergruppene (forskere og studenter). Dette var høyt prioritert i 2010 og 2011. I tillegg til at nettsidene er lagt om for økt funksjonalitet og bedre brukeropplevelse, er evalueringer nå direkte tilgjengelige fra studentenes læringsplattform «Mi side». Systemet skal dekke flere typer innhold, slik at alle studiekvalitetsrelaterte dokumenter skal finnes på en plass. Tiltaket var etterspurt av studentene og har fått positive tilbakemeldinger. Prosjektet skal følges opp i 2012 med kartlegging av praksis og metoder ved evaluering av studietilbudene ved UiB.

Å tilby utdanning av høy kvalitet er et hovedmål for universitetene. Begrepet kvalitet blir imidlertid sjelden konkretisert, og kan ha ulik betydning for ulike aktører. Høsten 2011 fikk en arbeidsgruppe i oppgave å belyse begrepet «kvalitet» i utdanningssammenheng, for å etablere en felles forståelse av «kvalitet» som kan danne grunnlag for arbeidet med kvalitet i utdanning. Arbeidsgruppen har ansatte fra flere fagmiljø og en studentrepresentant. Gruppen arbeider med

- [Ulike aktørers perspektiv – studenter, ansatte, myndigheter og samfunnsaktører \(arbeidsliv o.a.\)](#)
- [Hvordan måle kvalitet](#)
- [Eierskap](#)
- [Livslang læring](#)
- [Fokus på prosesser og dynamikk](#)

Etter og videreutdanning (EVU)

Universitetet i Bergen har et omfattende videreutdanningstilbud. Utredninger utført av to interne arbeidsgrupper viser at fagtilbudet framstår som fragmentert, og i stor grad knyttet til enkeltpersoners engasjement snarere enn målbevisste satsinger fra institutt- eller fakultetsnivåene. Forholdet mellom EVU og den ordinære utdanningsvirksomheten er også uavklart. Det er liten grad av bevissthet og rutiner knyttet til dimensjonering av utdanningstilbud og studentopptak, og EVU drives bare delvis i tråd med universitetets ordinære kvalitetssikringsprosesser. Riksrevisjonens lønnsrevisjon av UiB avdekket også utfordringer i forhold til avlønning av vitenskapelig ansatte som gir undervisning i etter- og videreutdanningstilbud. En ny særavtale er vedtatt i tråd med kravene i loven, og EVU-tilbudet gjennomgås nå med sikte på å sikre at praksis og rutiner følger den nye avtalen.

Arbeidsgruppene konkluderte med at tilbudene i større grad burde forankres i fagmiljøene og forvaltes som ordinære utdanningstilbud, ved å bygge på kvalitetssystemet som benyttes i gradstudier.

---

og inngå i vurderinger knyttet til dimensjonering og kapasitet på fakultets- og instituttnivå. En bred høringsrunde lå til grunn for styrets behandling av rapportene (sak 55/11). Styret vedtok at etter- og videreutdanning skal være en integrert del av universitetets ordinære forskningsbaserte utdanningstilbud, at det skulle foretas en nærmere vurdering og avklaring av fremtidig organisering av universitetets etter- og videreutdanning og at EVU-tilbudet skulle gjennomgå i dialog med fakultetene og SEVU for å avklare omfang, ansvar og oppgaver.

Revisjon av universitetets grads- og studieforskrift

I 2011 er det gjennomført en revisjon av Forskrift om opptak, studier, eksamen og grader ved Universitetet i Bergen. I all hovedsak er revisjonen en strukturell og redaksjonell endring, hvor de opprinnelige reglene opprettholdes med samme innhold, men delvis med ny ordlyd og ny plassering i forskriften. De viktigste endringene i forskriftene er innføring av begrepet vurdering i stedet for eksamen og at utdanningsplanen er gitt en tydeligere rolle for å synliggjøre partenes forpliktelser i større grad. Den nye forskriften iverksettes fra 1. august 2012.

Læringsmiljø, læringsmiljøutvalg og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne

Universitetet har et aktivt læringsmiljøutvalg (LMU) og arbeider systematisk med utvikling av læringsmiljø på fakultets- og instituttnivå. Viktige saker i 2011 var oppfølging av Handlingsplan for styrking av universitetets læringsmiljø 2011–2013 (vedtatt av universitetsstyret i oktober 2010). De fleste tiltakspunktene gjelder det fysiske læringsmiljøet, først og fremst behov for utbedring og renovering av bygg og studentarbeidsplasser og utbedring av ventilasjon. Dimensjoneringen av studentarbeidsplasser for bachelor- og mastergradstudenter, og fordeling mellom fakultetene, har vært tema i 2011 og inngår som del av universitetets samlede arealplan. LMU vektla at fadderuken i 2011 i størst mulig grad skulle være inkluderende for alle grupper og stimulere til flere arrangement av sosial, kulturell og faglig karakter. Registrering av avvik i læringsmiljø ved rapportering av klager på læringsmiljø fra studentene, er innført som tiltak. Dårlig inneliv og luftkvalitet er problemene som oftest rapporteres, særlig i gamle bygg. Ut over rutinemessig rapportering fra fakultetene er LMUs *ombudsfunksjon* med å fange opp klager fra grupper og enkeltpersoner i liten grad utviklet. Dette vil vektlegges framover.

Dannelse

Universitetets strategi formulerer kjerneverdier: «All aktivitet ved Universitetet i Bergen er tuftet på forskningsuniversitetets akademiske verdier. Gjennom nysgjerrig søken, kritisk refleksjon og saklig dialog strekker forskere og studenter seg etter å nå innsikt, erkjennelse og akademisk danning.» Dannelse ses som særlig sentralt aspekt ved universitetsutdanningene og det arbeides både lokalt og nasjonalt for å styrke denne dimensjonen. I tillegg til å bidra aktivt i nasjonale fora, opprettet UiB i 2011 sitt eget dannelsesutvalg. Utvalget skal følge opp det nasjonale utvalgets arbeid og foreslå og legge til rette for aktiviteter som fremmer dannelse i utdanningen. Medlemmer i utvalget var sentrale i universitetets gave til UiOs 200-års-jubileum, dagsseminaret «Hva bør universitetet være».

Universitetet satte i gang et pilotprosjekt med fire særskilte dannelsesemner i 2010, som tar opp problemstillinger i forholdet mellom vitenskap og samfunn. Emnene ble evaluert i 2011. Studenter og ansatte var til dels svært positive, og emnene er videreført på permanent basis. Dannelsesemnene mottok UiBs læringsmiljøpris for 2011. Dannelsesutvalget arbeider videre for å integrere dannelsesaspekt i studieprogrammene.

Internasjonalisering

Handlingsplan for internasjonalisering ble vedtatt av universitetsstyret i april 2011, og omfatter både forskning og utdanning. Planen er omfattende, og reflekterer et høyt ambisjonsnivå. Flere av punktene som har blitt fulgt opp i 2011 knyttes til styrking av kvalitet og faglig forankring, og forholdet mellom utdannings- og forskningssatsninger i den internasjonale virksomheten.

Det er stort engasjement for internasjonalisering i organisasjonen, og tiltakene i handlingsplanen synes godt forankret på ulike nivå. Siden handlingsplanen er ny, er det for tidlig å vurdere oppfølging på flere punkter.

UiBs målsetting er at minst 20 % av studentene skal ha hatt et utenlandsopphold i løpet av studietiden, og at UiB skal være et attraktivt lærested for internasjonale studenter. SiBs kandidatundersøkelse 2011 viser at 23 % av ferdige kandidater fra UiB (bachelor- eller masternivå) hadde hatt utenlandsopphold innenfor et utvekslingsprogram, og ytterligere 14 % hadde tatt en del av utdanningen i utlandet på eget initiativ.

I 2011 ble internasjonal uke arrangert for andre gang, for å informere og inspirere studenter til å velge utveksling i sitt studieløp. Det er et bredt samarbeidsprosjekt som koordineres av sentraladministrasjonen men der alle fakultet, studentorganisasjoner og universitetsledelsen deltar i planlegging og gjennomføring. Uken skal arrangeres for tredje gang i 2012 og vil også da inkludere informasjon for ph.d.- kandidater samt faglige seminar på enkelte fakultet. Tabell 7 viser antall utvekslingsstudenter etter avtaler etter kategorisering i DBH.

Antall utvekslingsstudenter har økt med 5,4 % fra 2010 til 2011. Særlig har veksten vært sterk i antall utreisende studenter. Dette er i tråd med en målsetning om bedre balanse mellom inn- og utreisende, men også i tråd med et mål om at flere av UiBs studenter skal benytte seg av muligheten for utdanningsopphold i utlandet. Av programmene er det særlig individbaserte avtaler som har økt for utreisende studenter, men også Erasmusprogrammet har sterk vekst.

TABELL 7 UTEVEXSLINGSSTUDENTER ETTER AVTALER

Program	Antall totalt							
	Inn				Ut			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Sokrates/Erasmus	469	495	515	503	129	155	160	188
Erasmus Mundus	4	2	10	35				
Nordplus	18	21	15	18	34	30	13	16
NUFU			3	8				
Kvoteprogram	58	47	78	53			2	
NORAD	22	2						
Bilaterale avtaler	79	55	64	79	303	325	351	366
Kulturprogrammer	26	5		2				
Andre	2	5	3	5	1	8	8	5
Individbaserte avtaler	33	13	16	18	29	56	64	73
Fullbright				2				
SUM	711	645	704	723	497	574	598	649

I 2011 ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant innreisende studenter. Undersøkelsen fikk god respons. Hele 90 % av studentene var fornøyd med oppholdet ved universitetet, 60 % av respondentene valgte UiB på grunn av utdanningstilbud på engelsk, og like mange oppgav forekomsten av utvekslingsavtale som grunn. Kvalitet i utdanning rangerte som nummer tre, men også norsk natur og kultur ble framhevet av mange. En svært stor andel (90 %) ønsket mer kontakt med norske studenter, og mange oppfatter norske studenter som tilbakeholdne. Et flertall ga uttrykk for at det faglige nivået var utfordrende.

UiB har høy kompetanse om fellesgrader. Det er store kostnader og administrative utfordringer i utvikling og drift av fellesgrader. Handlingsplanen for internasjonal virksomhet fastslår at nye fellesgrader kun bør utvikles i fagfelt der de kan understøtte internasjonalt forskningssamarbeid. Også for ordinære utvekslingsavtaler er målet å konsentrere utveksling med læresteder der fagmiljøene har forskningssamarbeid. Generelt er det et mål å inngå utvekslingsavtaler med velrennomerte læresteder med høy relevans for fagene, mer enn å få flest mulig avtaler.

Studentaktiv forskning

Nasjonalt og internasjonalt har studenter løftet fram studentaktiv forskning («undergraduate research») som strategi for å skape en sterkere forskningsdimensjon i utdanningene på lavere nivå. Universitetets utdanningsutvalg har drøftet og gjennomført flere tiltak for studentaktiv forskning.

Universitetet gjennomførte en kartlegging av studentaktiv forskning vinteren 2011. Fakultetene ble bedt om å drøfte temaet i utdanningsmeldingen for 2010, og studentaktiv forskning ble et prioritert område for tildeling av prosjektmidler 2012, gjennom PEK (Program for evaluering og kvalitetsutvikling).

Studenter på masternivå blir integrert i forskningsmiljøene, men kartleggingen viste at relativt få fagmiljøer ga kurs som kan defineres som studentaktiv forskning på bachelornivå. Ingen PEK-søknader gjaldt satsning på studentaktiv forskning.

Utdanningsledelse

Universitetene skiller seg fra andre typer utdanningsinstitusjoner ved at undervisningen ikke er knyttet til spesialiserte funksjoner, men utøves av forskere som forutsettes å bruke like deler av arbeidstiden på forskning og undervisning. Tett integrasjon mellom forskning og undervisning er et viktig overordnet prinsipp for universitetsutdanningene. UH-lovens §1.5 om faglig frihet og ansvar pålegger den enkelte ansatte et selvstendig ansvar for opplegg og innhold i undervisningen. I praksis er en rekke aktører involvert i ledelse og utforming av utdanningstilbud ved universitetene. I profesjonsutdanningene har også eksterne nasjonale aktører påvirkning på mål og innhold i studiene.

Begrepet utdanningsledelse kan deles inn i strategisk utdanningsledelse, faglig- pedagogisk ledelse og administrativ ledelse. Mens strategisk og administrativ ledelse er veletablert og styrket ved UiB i forbindelse med kvalitetsreformen, ligger ansvaret for faglig og pedagogisk virksomhet i utdanningene i stor grad på grunnenhetene og dels på hver enkelt forsker. Faglig-pedagogiske opplegg er sterkt knyttet til de enkelte disipliner, og ikke minst tilsier målsetninger om tett integrasjon mellom forskning og undervisning et klart lokalt og individuelt ansvar for utforming av opplegg for innhold, undervisning, veiledning og vurderingsformer.

Nye studieplasser fra høsten 2011

Universitetsstyret vedtok å lyse ut 3854 plasser i samordna opptak i 2011, 991 plasser til toårig master og 367 plasser til lokale opptak for studieåret 2011/2012 (styresak 71/10). Til grunn for vedtaket lå

fakultetenes dimensjoneringsvurderinger, samt tildeling av 80 nye studieplasser i statsbudsjettet for 2011. Det ble tatt opp 3.905 studenter gjennom det samordnede opptaket i 2011, mot 3.681 i 2010, en økning på 224.

Statistisk sentralbyrå har nylig utført en analyse av arbeidsmarkedets utvikling av tilbud og etterspørsel av utdanning basert på noen makroøkonomiske og demografiske modeller. Resultatet viser en klar tendens, hvor en kraftig økning i etterspørsel av høyere utdanning i alle fagfelt er forventet i de neste 20 årene. Selv om økningen er tydelig, er det nødvendig å utdype dette gjennom en detaljert kartlegging av behovet for kandidater med høyere utdanning innenfor hele spektret av universitetets faglige bredde. Prosjektet *Kompetanse 2020* var en undersøkelse om utdanningens relevans, synlighet og samfunnets behov. UiB vil utnytte erfaringer fra dette prosjektet i det videre kvalitetsarbeidet i studieprogrammene.

FORSKNING

Med utgangspunkt i universitetets planer er det oppnådd mange gode resultater:

- Universitetet opprettholder posisjonen som et internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet gjennom gode plasseringer på internasjonale rankinger
- Universitetet fikk et nytt prestisjetungt ERC Advanced Grant
- Det er vekst i omfanget av eksterne inntekter
- Fagevalueringene viser at universitetet har mange forskningsmiljø i internasjonal toppklasse

Samtidig er det utfordringer:

- Å videreutvikle den faglige kvaliteten i hele bredden av universitetets fagmiljø
- Arbeidet med å fremme publisering, særlig på nivå 2, må fortsette.
- Arbeidet med å få flere kvinner i vitenskapelige toppstillinger må fortsette.
- Å styrke finansieringsgrunnlaget for forskningen og ytterligere innsats for å oppnå frie midler i Norges forskningsråd og European Research Council

TABELL 8 **OVERSIKT OVER UTVIKLINGSTREKK INNENFOR FORSKNING**

	2007	2008	2009	2010	2011
Bidrags- og oppdragsinntekter	681 994	604 449	689 270	730 000	755 255
Publikasjonspoeng	1 674	1 741	1 863	1 935	
Doktorgrader	202	233	223	237	254
Interne stipendiater	367	429	456	441	442
Eksterne stipendiater	224	222	212	181	143
Eksterne postdoktor	90	105	132	145	120
Kvinneandeler professor	17	20	20	22	23
Kvinneandeler førsteamanuensis	39	38	38	36	34

Universitetet i Bergen gjør det bra på internasjonale universitetsrankinger og har hatt betydelige framganger de siste årene. På den anerkjente QS World University Rankings 2011/2012 rykker universitetet opp 12 plasser til nummer 121. På ARWU-rankingen (Shanghai) opprettholdes

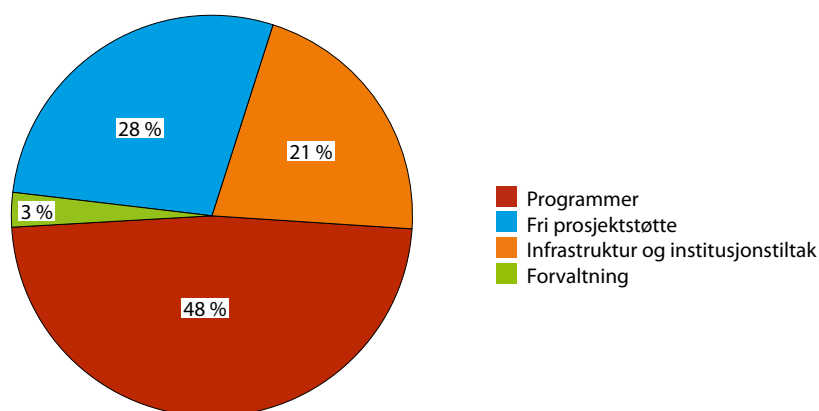
plasseringen mellom 201-300. THE-rankingen har foretatt noen metodeendringer siden 2010. Etter endringene er UiB på 191 plass på denne rankingen. På rankingene scorer UiB best for faktorer knyttet til forskning, sitering og internasjonal orientering.

Kunnskapsdepartementets rapport *Forskningsbarometer 2011* konkluderer med at: «En samlet vurdering av utdannings- og forskningsindikatorerne kan tyde på at Universitetet i Bergen gjør det best blant de norske universitetene.» Den tydelige satsingen over tid på kvalitet i hele bredden av fagmiljø har styrket universitetet og er viktig for institusjonens omdømme.

Universitetet i Bergen har som mål fram å posisjonere seg ytterligere som et internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet som satser målrettet på fremragende, fri og grunnleggende forskning og som har de fremste forskningsuniversitetene i verden som samarbeidspartnere. For å nå dette målet vektlegges videreutvikling av den faglige kvaliteten i bredden av universitetets disipliner. Kvalitet i forskningen synliggjøres blant annet gjennom publisering i velrenomerte tidsskrifter, siteringer og gjennomslag for søknader til internasjonale forskningsprogrammer. Universitetet har tradisjon og fortrinn innenfor marin og utviklingsrelatert forskning og vil fortsette med å fremme satsningen på og profileringen av disse områdene.

For å posisjonere Universitetet i Bergen ytterligere som et internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet, har universitetsstyret vedtatt Handlingsplan for internasjonal virksomhet 2011-2015. Her legges det blant annet vekt på å styrke det internasjonale forskningssamarbeidet og sampublisering med utenlandske forskere, samt å heve språkkompetanse, tydeligere profilering og mobilitetsfremmende tiltak. Forskningsrådet bidrar med om lag halvparten av de eksterne inntektene. Inntektene fra EU øker stadig, og var i 2011 50 mill. kr. Omfanget av bidrags- og oppdragsfinansiert forskning utgjorde 20 % av inntektene i 2011.

En god balanse mellom tildelinger av frie grunnforskningsmidler og midler fra tematiske satsinger er viktig for UiB. For å ivareta bredden og kvaliteten satses det særlig på forskningsprosjekter og programmer med orientering mot grunnforskning – slik som frie prosjektmidler, sentre for fremragende forskning og European Research Council. Sammenlignet med andre universiteter har Universitetet i Bergen en tydelig grunnforskningsprofil, det reflekterer den klare satsingen på denne type forskning over mange år. Om lag 50 % av universitetets inntekter fra Forskningsrådet kommer fra programsatsinger, 28 % fra Fri prosjektstøtte, 21 % finansierer ulike infrastruktur og institusjonstiltak mens 3 % finansierer ulike forvaltningsoppgaver. En oversikt er gitt i figur 1.

FIGUR 1 BEVILGNINGER FRA FORSKNINGSRÅDET TIL UIB ETTER VIRKEMIDDEL (2011)

Målstruktur

Sektormål 2

Universitetene skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. Universitetene har et nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad.

Virksomhetsmål 2 1

Universitetene skal ivareta nasjonale behov for bredde i grunnforskningen Samtidig skal universitetene konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder og samarbeide internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid

TABELL 9 STYRINGSPARAMETER TIL VIRKSOMHETSMÅL 2.1

Styringsparameter	Resultat					Ambisjon
	2007	2008	2009	2010	2011	2011
Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	0,91	0,90	0,95	1,01		1,04
NFR-tildeling per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (tall i 1000)	207,4	161,4	185,3	182,1	189,9	199,3
EU-tildeling per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (tall i 1000)	12,4	7,9	14,0	18,8	27,3	21,6

Vurdering: Det foreligger foreløpig ikke tall om publikasjoner i 2011, men fakultetene signaliserer fortsatt vekst, og resultatmålet knyttet til publikasjonspoeng forventes innfridd. Målsettingen om EU-finansiering innfris, Omfanget av forskningsrådsfinansiert aktivitet er økt, men ikke så mye at ambisjonen for 2011 ble nådd.

I oppfølgingen av universitetets mål for forskning er det utarbeidet handlingsplaner der prioriterte målsettinger med tilhørende tiltak er presisert. I 2011 er følgende planer knyttet til forskning:

- [Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet 2011–2015](#)
- [Handlingsplan for likestilling](#)

I universitetets plan for forskning er følgende innsatsområder prioritert i 2011

- Kvalitet i grunnforskning innenfor hele bredden av universitetets forskningsområder skal fremmes
- UiBs deltakelse i store internasjonale forskningsprosjekter og infrastrukturetsatsinger skal styrkes
- Samarbeidsrelasjoner med instituttsektoren skal tydeliggjøres og samarbeidet med næringslivet videreutvikles
- Økt mobilitet av forskere og forskerrekutter skal vektlegges
- Rekrutteringsprosesser skal være målrettede
- Arbeid for å øke bevilgninger fra bidrags- og oppdragsvirksomhet skal vektlegges, samtidig som hensynet til fri og grunnleggende forskning ivaretas

---

Resultatrapport 2011

Forskningsresultater

UiB har oppnådd mange gode resultater i 2011, blant i internasjonale rangeringer og tildelinger av midler til forskere som ligger fremst i den internasjonale forskningsfronten i sine fagmiljøer. UIB fikk nok en ny ERC, denne gang til forskning på fedme og diabetes hos barn. UIB har dermed 5 ERC Advanced Grants. Et av prosjektene, Tracsymbols er valgt ut som et av de 30 mest oppsiktsvekkende av i alt 2200 ERC prosjekter. Professor Bruce Kapferer ble tildelt den prestisjetunge Huxleys minnepris i 2011 som den høyeste vitenskapelige utmerkelsen innenfor antropologi. I 2011 ble Sea Lice Research Centre (SLRC) (en SFI) åpnet av fiskeriministeren. Senteret tar sikte på å være verdensledende i forskning om lakselus og liknende sykdommer. Forskningsministeren åpnet Senter for klimadynamikk som skal analysere fremtidens- og fortidens klima, og skape større kunnskap om hvorfor klima endrer seg. I 2011 gjennomførte NFR midtveisevaluering av SFF-er, og Senter for geobiologi (CGB) videreføres for 5 nye år.

Året 2011 var Vitenskapsåret i Norge. Med konferansen Forskningsuniversitetet og globale utfordringer ved UiB i november var tema hvordan og hvorfor den frie og grunnleggende forskningen kan møte de globale utfordringene. Konferansen var et samarbeid mellom UiB og Kunnskapsdepartementet og ble åpnet av statsråd Tora Aasland.

Fagevalueringer

I 2011 er det gjennomført fagevalueringer i biologi, medisin og helsefag, antropologi, geografi og geofag. Universitetet i Bergen kommer meget godt ut av evalueringen i biologi, medisin og helsefag. De to toppkarakterene, very good og excellent domineres av breddeuniversitetene og sett i forhold til størrelse, fremstår UiB som «best av de beste». Seks av gruppene ved UiB får beste karakter (excellent), to ved Senter for internasjonal helse ved Det medisinsk-odontologiske fakultet. Det sosialantropologiske miljøet ved UiB scorer høyt, og UiB-miljøet har størst andel av publikasjoner på nivå 2 sammenliknet med andre norske antropologiske fagmiljø. Ansatte ved Institutt for geografi publiserer mer enn andre norske geografer. Forskningen ved flere av gruppene ved Bjerknessenteret er internasjonalt ledende, og det er etablert gode nettverk for internasjonalt samarbeid. Senteret publiserer mye i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter og artiklene siteres svært mye. Forskningen har utviklet nye instrumenter for å måle karbonsykluser i havet som brukes over hele verden. Evalueringenes ulike kritiske merknader følges opp med å tilrettelegge for mer sammenhengende tid til forskning, nasjonalt samarbeid og økt internasjonal rekruttering.

Forskningsfinansiering

Universitetet i Bergen har som hovedmål å fremme grunnleggende forskning av høy kvalitet i bredden av universitetets fagdisipliner. Fellesløftet, der landets universiteter og departementet sammen har tatt et felles økonomisk løft for Forskningsrådets åpne konkurransearena, fikk gjennomslag i statsbudsjettet for 2012. Dette vil styrke den frie grunnforskning.

TABELL 10 FORSKNINGSFINANSIERING 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Forskningsrådet	379 748	310 726	362 610	348 701	361 962
Statlige etater	102 231	113 453	110 885	135 077	133 225
Kommunale/fylkeskommunale etater	4 978	14 270	14 063	3 891	4 917
Næringsliv/private	79 897	58 926	76 985	88 126	75 714
EU-forskning	21 456	12 609	24 177	34 622	50 480
EU-undervisning	1 268	2 619	3 233	1 666	1 616
Utlandet eks. EU	26 752	18 814	10 459	12 594	21 400
Stiftelser og organisasjoner	34 638	49 725	60 001	71 621	77 334
Gaver/gaveforsterkning og tilskudd	31 050	25 307	26 857	33 757	28 607
SUM	681 994	604 449	689 270	730 055	755 255

I 2011 hadde Universitetet i Bergen 755 mill. kroner i eksterne inntekter. Disse kommer fra en rekke finansieringskilder, det offentlige, stiftelser og organisasjoner, private og næringsliv samt gaver og gaveforsterkningsmidler. Den klart viktigste finansieringskilden er Norges forskningsråd med 362 mill. kroner. Universitetet i Bergen fikk 75 millioner kroner til infrastruktur i 2011 fra Forskningsrådet til to store prosjekter ELIXIR og CLARINO koordinert av UiB. Formålet med Elixir er å gi forskere, forvaltning og industri i Europa tilgang til databaser og verktøy for å kunne lagre og dra nytte av molekylærbiologiske data fra hele verden. CLARIN er en storskala paneuropeisk forskningsinfrastruktur for språkbaserte ressurser. UiB er utpekt som nasjonal koordinator for norsk deltakelse i flere prosjekter i European Strategy Forum for Research Infrastructure (ESFRI). UiB samarbeider med Uninett Sigma AS som i 2011 mottok 48 mill. kroner fra NFR til deltakelse i Partnership for Advanced Computing in Europe (PRACE) og Notur II. UiB er partner i Norwegian Marine Datacentre (NMD) som mottok 48 mill. kroner fra NFR.

Den tredje prekvalifiseringsrunden for å oppnå status som senter for fremragende forskning (SFF) ble satt i gang i våren 2011 og utløste stor aktivitet i forskermiljøene. UiB sendte 23 SFF-søknader til NFR, alle fakultet deltok i søknadsprosessen, som koordineringsenheter eller som partnere. Hvilke søknader som går videre til andre runde, avgjøres i 2012.

Finansering fra EU utgjør en mindre del av inntektene, men gir viktige bidrag til faglig virksomhet ved universitetet og økningen er imponerende. UiB deltar i EUs 7. rammeprogram (FP7) som er verdens største forskings- og teknologi- utviklingsprogram. I 2011 ble det sendt 72 søknader til EU, det var en økning fra 2010, og 16 nye prosjekter startet i 2011, som Changes in carbon uptake and emissions by oceans in a changing climate – CARBOCHANGE, med 28 partnere fra 14 land.

Rekordmange (5) søkere til ERC Starting Grants kom til andre runde i prosessen. Tre av disse har søkt NFR om finansiering i en nasjonal finansieringsordning for Starting-Grant-søkere som tilfredsstillt ERCs excellence-kriterier, men som av budsjettårsaker ikke får ERC-bevilgning. Det gjør at prosjektet kan gjennomføres med nasjonale midler. To søkere sendte en revidert søknad til ERC Starting Grants utlysningen høsten 2011.

NUFU er et program for selvstendig akademisk samarbeid, basert på initiativ fra forskere og institusjoner i sør og partnere i Norge, og med hovedmålsetning om å bidra til kapasitetsbygging

for forskning og forskningsbasert kunnskap ved universiteter i sør. NUFU-programmet har støtte til felles forskningsprosjekter, forskerutdanning og nettverk mellom norske institusjoner og universiteter i utviklingsland, og har budsjetttramme i den nåværende programperioden (2007-2011) på 300 millioner kroner. Av disse har universitetets prosjekter om lag 107 millioner kroner, eller ca. 28 % av tildelte midler fra NUFU. Dette gjør UiB til den største institusjonen i programmet. Av UiBs 25 NUFU-prosjekter i perioden vil 14 fortsatt ha aktiviteter i 2012.

UiB mottok midler gjennom NUCOOP, et program for samarbeid med Sudan og Sør-Sudan, til oppbygging av et laboratoriebygg for naturvitenskapelige fag, et gjestehus og et «Library and Information Science Training Centre in Juba University». Byggene ble oppført i 2011 og biblioteksbygget ble innviet 20.01.12. Fra ulike statlige aktører er det regnskapsført vel 133 mill. kroner i 2011. Dette inkluderer midler fra Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SiU), helseforetak, ulike departement og direktorat og andre universitet og høyskoler.

Fra næringslivet er det regnskapsført 70 mill. kroner i brukte forskningsmidler i 2011. Største kilde er Statoil med 22 mill. kroner. Hovedvekten er knyttet til realfagene. Fra 2011 er inntekter fra andre næringsliv/privat som stammer fra NFR, ført som NFR-inntekt. Slik var det ikke i 2010, og dette forklarer nedgangen i finansieringen fra næringsliv/privat.

Fra fond med tilknytning til universitetet ble universitetets forskningsmiljø tildelt vel 12 mill kroner fra Meltzers Høyskolefond og 22 mill kroner fra Bergen Medisinske Forskningsstiftelse. Fra Bergen Forskningsstiftelse ble det i 2011 tildelt 19,5 mill kroner til programmet for å styrke rekruttering, med 4 årige prosjektbevilgninger til yngre fremragende forskere. Til sammen er det tildelt 125 millioner kroner fra stiftelsen og et tilsvarende beløp fra UiB siden forskningsstiftelsens rekrutteringsprogram for unge forskningsledere startet i 2005.

I 2011 mottok universitetet gaver og gaveforsterkning på 148 mill. kroner, en økning på 104 mill. kroner fra 2010. Gavene er svært positive og viktige for universitets forskning. Oversikt over gaver og gaveforsterkning i 2011 er gitt i tabell 11.

TABELL 11 GAVER OG GAVEFORSTERKING 2012

Giver	Beløp
Kreftforeningen	47 971
Gave/Teknologisatsting petroleumsgEOFYSIKK/Stiftelsen Unifob	3 000
Gave/Strafferettssystemets funksjon/Bergens Forskningsstiftelse	16 000
Gave/ADHD forskningssenter/Stifelsen Kristian Gerhard Jebsen	10 000
Gave/11 Dyre-PET/BMFS	12 000
Gave/MS forskningssenter/Stifelsen Kristian Gerhard Jebsen	10 000
Gave/CT instrument – BMFS	12 000
Gave/Bioinformatikk	9 000
Gave/Ernæring/BMFS	16 000
Gave/Rettsforskning og biomedisin/Astrid Lærdal Frøseth	3 500
Gave/Stiftelsen Unifob	3 000
Gaveforsterkning/Nanoteknologi/NFR	750
Gaveforsterkning/Grunnforskning kreft/NFR	5 654
SUM gaver og gaveforsterkninger	148 875

FORSKERUTDANNING

Gjennom *Handlingsplan for forskerutdanning* har universitetet fornyet og styrket kvaliteten i forskerutdanningen og vil i strategiperioden fortsette å videreutvikle denne i tråd med doktorgradsopplæringen. Hovedmålet for forskerutdanningen er å fremme forskerutdanning av høy kvalitet med tett kobling til forskningen i grunnmiljøene.

Universitetet vil gi forskerutdanning med høy kvalitet, internasjonal profil og med gode muligheter for tverr- og flerfaglighet. Forskerutdanningen skal innrettes slik at den ivaretar universitetets ambisjoner om å utvikle sterke forskningsmiljø og samfunnets behov for kompetanse. Gjennom forskerutdanningsmeldinger vurderer fakultetene og universitetet forskerutdanningen, og dette gir grunnlag for videre planlegging av tiltak.

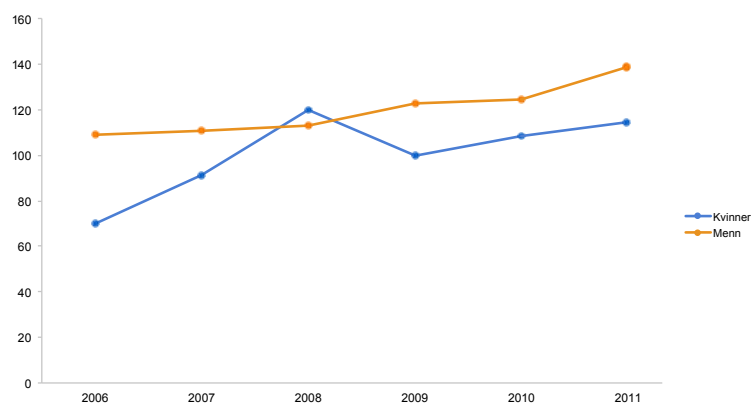
UiB har som mål å ha en forskerutdanning med høy kvalitet og internasjonal profil med gode muligheter for tverr- og flerfaglighet. I 2011 har universitetet oppnådd følgende resultater:

- UiB kreerte 254 doktorer i 2011, det høyeste tallet til nå
- Av de nye doktorene var 35 % utenlandske, det bidrar til å fremheve universitetets internasjonale profil
- 45 % av de nye doktorene er kvinner
- Økt satsning på forskerskoler og oppfølging av kandidater er positivt for forskerutdanningen

Utfordringer

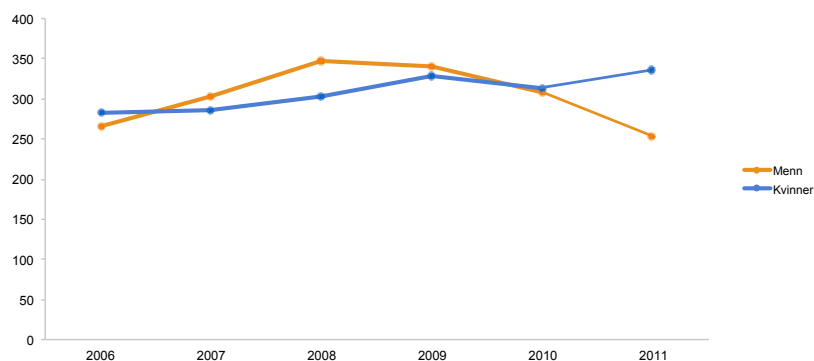
- Behov for bedre tilrettelagt individuell oppfølging og veiledning
- Fortsatt arbeid for å redusere gjennomstrømningstid
- Øke antall bidrags- og oppdragsfinansierte stillinger
- Redusere antallet eldre avtaler
- Legge bedre til rette for utveksling og mobilitet og øke antall ph.d.- kandidater og postdoktorer som gjennomfører et utenlandsopphold som del av sin forskerutdanning

Universitetet i Bergen satte ny rekord, med hele 254 nye doktorer, 17 flere enn året før. For første gang ble målet om 250 nye doktorer nådd. Økningen utgjorde 12 % av den samlede økningen i Norge. Forskerutdanningen har en sterk internasjonal profil og 35 % av kandidatene er utenlandske. Figur 3 viser at det har vært vekst både i antall kvinnelige og mannlige kandidater. I 2011 var kvinneandelen 45 %, om lag som i 2010 og som gjennomsnittet i Norge.

FIGUR 2 UTVIKLING I ANTALL NYE DOKTORGRADER BLANT KVINNER OG MENN 2006-2011

Det vil være en utfordring å opprettholde kandidattallet når antallet eksternt finansierte stipendiatstillinger er redusert de siste årene. Figur 3 viser utvikling i antall årsverk i stipendiatstillinger. Etter en vekst fram til 2009 har det nå vært en reduksjon i antall stillinger de siste årene. I hovedsak skyldes dette nedgang i stillinger finansiert av forskningsrådet. Etter en betydelig nedgang i antall mannlige ansatte er det nå flere kvinner enn menn tilsatt i stipendiatstillinger.

FIGUR 3 TILSATTE I STIPENDIATSTILLINGER FRA 2006-2011

Fakultetenes forskerutdanningsmeldinger viser at det er gjort en betydelig innsats for økt kvalitet i forskerutdanningen. Mange av tiltakene i handlingsplanen for Forskerutdanningen (2008–2015) er satt i verk hittil. Videreutvikling av forskerutdanningen i tråd med doktorgradsopplæringen internasjonalt er en prioritert oppgave. Et hovedprinsipp er at stipendiatene knyttes til aktive forskningsmiljø og deltar i lokale, nasjonale og internasjonale forskerskoler. Forskerskolene har gitt et kvalitativt løft i forskerutdanningen med flere kurs, etablering av sosiale og faglige møteplasser. Forskerskolene har effektivisert ressursbruken i forskerutdanningen på tvers av institutt, fakultet og institusjoner.

Elektronisk system for fremdriftsrapportering av forskerutdanningen ble etablert i 2010 og er videreutviklet i 2011. Midtveisevaluering i doktorgradsprogrammene er nå implementert. Med innføring av en helhetlig oppfølging av registrering, framdrift og rapportering er håpet å fange opp eventuelle utfordringer i tidligere i doktorgradsutdanningen. Arbeidet med implementering av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk er i gang og skal fullføres i løpet av 2012.

Bergen Summer Research School (BSRS) ble i 2011 arrangert for fjerde gang. Temaet var «Normes, values, language and culture». Kursene hadde 73 deltakere fra 36 land. Alle verdensdelene var representert. Deltakerne var svært godt fornøyde med den høye faglige kvaliteten på kursene, og satte særlig stor pris på BSRS som en internasjonal og tverrfaglig møteplass. Etter å ha fullført de første fire årene under hovedtemaet «Global Development Challenges» vil BSRS i 2012 arrangere en ph.d.-konferanse med «Transnational Migration and Global Development» som tema.

Det gjennomføres en undersøkelse om samfunnets framtidige behov for forskerutdanning og forskningskompetanse i 2012, i tillegg til forskerutdanningens relevans og synlighet. Arbeidsgiveres erfaringer og holdninger til ph.d.-kandidaters kompetanse undersøkes sammen med erfaringer fra arbeidstakere med doktorgrad med kompetansebehovene i arbeidslivet.

Virksomhetsmål 2.2

Universitetene skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig.

TABELL 12 STYRINGSPARAMETER TIL VIRKSOMHETSMÅL 2.2

Styringsparameter	Resultat				Ambisjon
	2008	2009	2010	2011	2011
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater	233	223	237	254	250
- per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling	0,18	0,17	0,18	0,19	0,19
Antall disputerte doktorgradskandidater av opptatte personer 6 år tidligere					80 %
- Tilsatte interne stipendiatstillinger	409	456	441	442	445
- Eksterne rekrutteringsstillinger	246	344	326	263	396

Vurdering: I 2011 ble målsettingen om 250 disputaser i året nådd, i det 254 kandidater avla doktorgrad, resultatet er det beste noen gang. Etablering av midtveisevaluering ventes å skjerpe den kollektive oppmerksomheten om gjennomføring. KDs krav til utnyttelse av stipendiatstillinger er oppfylt. Ambisjonen for antall BOA finansierte rekrutteringsstillinger ble ikke nådd, det har vært en reduksjon i antall stillinger over tid, særlig NFR- finansierte stillinger. I tillegg blir stipendiat finansiert av helseforetakene ikke lenger tilsatt ved UiB. Fra 2010 til 2011 er antall stillinger fra Forskningsrådet redusert med 40 årsverk. For landet som helhet er antall stipendiatstillinger finansiert av Forskningsrådet redusert fra 928 i 2010 til 745 i 2011. Dette kan gjøre det krevende å opprettholde antallet avlagte doktorgrader framover. For antall disputerte doktorgradskandidater av opptatte 6 år tidligere, foreligger det foreløpig ikke tall.

INSTITUSJONELT SAMARBEID

Samarbeid med forskningsinstitusjoner i Bergen og regionen

Universitetet samarbeider mye med institusjoner som Uni Research AS, CMR AS, CMI, Havforskningsinstituttet, Nansensenteret, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) og Helse Bergen om å videreutvikle forskningen i Bergen, både i tilknytning til og i tillegg til UiBs forskning. Universitetets eierskap i forskningsselskaper og institutter er viktig og det prioriteres å bidra til innsats for å få større og mer robuste forskningsmiljø på Vestlandet, blant annet for å styrke rekrutteringen av forskere og kunne få større uttelling i konkurranse om eksterne midler.

Universitetet i Bergen har sammen med Havforskningsinstituttet, Uni Research og Nansensenteret som partnere, opprettet Senter for klimadynamikk. Med 20 millioner kroner årlig i tolv år fra Kunnskapsdepartementet har senteret unike muligheter til å iverksette langsiktige aktiviteter og være et tyngdepunkt i nasjonal og internasjonal klimaforskning. Det legges til rette for at senteret skal være et betydelig kunnskapsmiljø for forståelse av klimaendringer, modellering av klimaendringer og sikrere kunnskap om mulige framtidssituasjoner regionalt og globalt. Senteret skal også ha en ledende posisjon i internasjonal klimaforskning og bidra til forskerutdanning på klimaområdet og analysearbeidet til FNs klimapanel. De tematiske forskningsområdene til Senter for klimadynamikk inkluderer modelleksperiment og utvikling av klimavarsel i tillegg til regionale klimascenario, analyse av naturlige og menneskeskapt klimavariasjoner, karbonsyklusen og det marine økosystemet. Tre av de nye aktivitetene som senteret skal arbeide med er dekadearvsling, observasjon av endringer i havnivå og dynamikken i tidligere varmeperioder.

Senter for Griegforskning er opprettet av universitetet som et samarbeidsprosjekt mellom universitetet, Bergen kommune ved Bergen Offentlige Bibliotek og Kunstmuseene i Bergen ved Edvard Grieg Museum Troidhaugen. Sentret har fått finansiell støtte av Kavli-fondet i de tre første årene. Formålet

---

med senteret er å drive forskning og forskerutdanning knyttet til Edvard Griegs arbeid og vestnorsk musikk. Senteret er i første omgang opprettet for fem år.

Bergen senter for konkurransepolitikk (BECCLC) ble opprettet i 2011 som et samarbeid mellom Universitetet i Bergen og Norges Handelshøyskole og er lokalisert ved universitetet. Senteret er opprettet for en femårsperiode. Senterets skal drive forskning om konkurranseøkonomiske – og rettslige problemstillinger. Det er viktig at det stimuleres til forskning av høy kvalitet innenfor hvert av feltene. Senteret skal bidra til forskerutdanning og etablere ulike nettverksaktiviteter som seminarer og konferanser.

UH-nett Vest

Universitetet deltar i to nettverk med høyere læresteder på Vestlandet, UH- nett Vest og TeknoVest. Samarbeidet i UH-nett Vest styrker samarbeidet mellom universitetet og høyskolene på Vestlandet. Utdanningssamarbeidet gjennom UH-nett Vest og Teknovest preges av avtaler om undervisning i konkrete emner og om veilederressurser på master og doktorgradsnivå.

UH-nett Vest ble tildelt 1 mill kroner for 2011. Det ble brukt midler til å styrke samarbeidet om forskning med utvikling av samarbeid om forskerskoler. Midlene er fordelt slik: Grieg Research School in Interdisciplinary Music Studies (GRS), 400.000 til utviklingsmidler og 670.000 til styrking av forskning knyttet til helse og sosialfagene. Av disse ble 125.000 kroner øremerket til forskernettet for helse og sosialfag og 545.000 ble satt av til overrisslingsmidler til å styrke forskningsprosjekter, med særlig prioritet til områdene barnevern, rusproblematikk, psykisk helse og ulike grupper kronisk syke. Det generelle forskningssamarbeidet fortsetter, og det fjerde forskersymposiet avvikles våren 2012. Det er en utfordring å sikre god kvalitet ved alle institusjoner innenfor samarbeidsområdene. Dette er en helt avgjørende forutsetning for å utvikle bærekraftig samarbeidstiltak. SAK-midler til prosjekt knyttet til biblioteksamarbeid vurderes hvis nettverket tildeles SAK-midler i 2012.

UiB har flere fag som er små og sårbare, særlig innenfor humaniora. Nasjonalt arbeides det for økt samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon innenfor flere fag, som japansk, teatervitenskap, klassisk fagene og romanske språk.

Samarbeidsavtalen med *Norges Handelshøyskole* innebærer at mastergradsstudenter kan ta kurs ved samarbeidende institusjon. På doktorgradsnivå er det åpnet opp for at NHH- stipendiater kan tas opp i doktorgradsprogrammene ved UiB. Forskningsamarbeid skjer blant annet innenfor helseøkonomi, arbeidsmarkedsøkonomi (*Nordic Centre of Excellence*) og medieøkonomi, energi og miljøøkonomi.

Universitetet som eier av forskningsselskaper

Universitetet har eierandeler i 8 aksjeselskaper. Selskapene kan deles inn fire grupper. For det første har universitetet eierinteresser i tre forskningsaksjeselskaper. Forskningsamarbeid og hensynet til utviklingen av forskningsbyen Bergen er grunnlag for eierskap i disse selskapene. I den andre gruppene BTO ett selskap for innovasjon og kommersialisering med utgangspunkt i forskningsresultater. Vitensenteret VilVite utgjør en tredje type selskap, der universitet sammen med andre offentlige aktører eier vitensenteret. Den siste gruppen har ett selskap knyttet til eiendommer for universitetsformål og ett for studentformål. En oppsummering av universitetets eierandeler i aksjeselskaper er gitt i tabell 13.

TABELL 13 UNIVERSITETETS EIERANDELER I AKSJESELSKAPER

Selskap	Formål	Eierandel
Bergen Vitensenter AS	Vitensenter	22 %
Bergen Teknologioverføring AS	Teknologioverføring	40 %
Samfunns- og Næringslivsforskning AS	Forskningsselskap	2 %
Uni Research AS	Forskningsselskap	85 %
Chr. Michelsens Research AS	Forskningsselskap	50 %
Unifond AS	Adminstrasjonsselskap	100 %
Universitetet i Bergen Eiendom AS	Eiendomsselskap	100 %
SKIBAS, Studentkulturhuset	Studenthus	33 %

Universitetsstyret vedtok å selge universitetets aksjer i Sarsia Life Science Fund AS og Samfunns- og næringslivsforskning AS i mai 2011. Aksjene i Sarsia Life Science Fund AS ble solgt oktober 2011. Salget av aksjene i SNF implementeres først i 2012.

Kunnskapsdepartementets rundskriv F-20-07 og Retningslinjer for forpliktende samarbeid og erverv av aksjer ved Universitetet i Bergen stiller krav til forvaltningen av universitetets samarbeid med andre, blant annet skal det foreligge skriftlige samarbeidsavtaler. Som oppfølging har universitetet gått igjennom avtalene og reviderer gjeldende avtaler. I 2011 er de overordnede samarbeidsavtalene med Uni Research AS, CMR AS og BTO AS fornyet.

SAMFUNNSKONTAKT OG FORMIDLING

I forhold til universitetets planer er det oppnådd gode resultater innenfor:

- Videreutvikling av formidlingstiltak for et allment publikum generelt og for barn og unge spesielt
- Satsing på formidlingskompetanse for forskere
- Universitet og sosiale medier

Universitetets uavhengige kunnskap, bygd på langsiktige forskningsinteresser og -aktiviteter, gjør institusjonen viktig for et levende demokrati og for utviklingen av framtidens kultur-, nærings- og samfunnsliv. Kunnskapen som utvikles ved universitetet formidles i et bredt nettverk av forskere og forskergrupper, gjennom et bredt tilbud av studieprogrammer, ved institutter, fakulteter og sentre, samt ved Universitetsbiblioteket og Universitetsmuseet.

Flere fakulteter har styrket formidlingsarbeidet, med egne koordinatorene for forskningsformidling og noen fakulteter ansetter egne kommunikasjonsrådgivere i tillegg til å styrke formidlingen via web. Forskerne synliggjør publikasjonene ved rapportering til Cristin - databasen. Her rapporteres vitenskapelige arbeider, populærvitenskapelige artikler, kronikker, foredrag og mediebidrag med programdeltakelse eller intervju.

Det vurderes som mulig styrke og øke omfanget av formidling. Det drives omfattende formidling gjennom publiseringskanaler som magasiner, brosjyrer, sosiale medier, på web og som TV-produksjoner på web og i nasjonale og internasjonale TV-kanaler. UiB etablerte seg på sosiale medier som Twitter og Facebook i 2011 for å styrke formidlingen av forskningen. I tillegg er forskningsmagasinet Hubro viktig for formidlingen til videregående skole og universitetets samarbeidspartnere. I 2011 var det fem

kurs i mediekontakt for forskere og ledelse. Satsingen på yngre kvinnelige forskere fortsetter, og det ble gjennomført fire kurs for målgruppen.

Barn og ungdom er viktig målgruppe for formidling. Universitetets tilbud til denne gruppen er i hovedsak ved Universitetsmuseet og i regi av Vil VITE - Bergen vitensenter, Forskningsdagene i Bergen og Holbergprisen i skolen. Under Forskningsdagene 2011 var UiB sterkt delaktig i det regionale og nasjonale Forsker Grand Prix, arrangert i Bergen. Rundt 10 000 bergensere fikk ny kunnskap i forskningsdagene, med kunnskapsfest på Festplassen, foredrag, skoleprosjekter, forskersamtaler, vitenkvelder og seminarer. Mediedekningen av Forskningsdagene i 2011 var god, med mer enn 40 nyhetsklipp. Styringsgruppen for Forskningsdagene i Bergen gjennomførte i 2011 en strategisamling med medlemsinstitusjonene der både samarbeidsform og nye aktiviteter ble drøftet.

Universitetet vil innføre redaktørplakaten for nettavisen På Høyden når nyansatt redaktør er på plass i 2012. Universitetsstyret delegerte utgivermyndighet til et styre for avisen i 2011 som skal arbeide for redaksjonen uavhengighet og for at avisens formålsparagraf oppnås.

Målstruktur

Sektormål 3

Universitetene skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapningsbasert på disse resultatene. Universitetene skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

Virksomhetsmål 3.1

Universitetene skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU- virksomheten.

Virksomhetsmål 3.2

Universitetene skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskaping

TABELL 14 STYRINGSPARAMETRE TIL VIRKSOMHETSMÅL 3.2

Styringsparameter	Resultat					Ambisjon
	2007	2008	2009	2010	2011	2011
Andel oppdrags- og bidragsfinansiert aktivitet i forhold til samlede driftsinntekter		20 %	21 %	22 %	20 %	23 %
Mottatte forretningsidéer	70	75	71	64	50	70
Nyopprettede selskaper basert på mottatte forretningsidéer	1	1	4	1	2	2

Vurdering: Til tross for inntekstvekst er andelen BOA- inntekter lavere enn ambisjonsnivået for 2011. Universitetets departementsbevilgning var imidlertid ekstra stor i 2011, med betydelige engangs midler til utstyr i det nye odontologibygget, korrigert for utstyrmidlene er BOA- andelen 21 %. Også andelen mottatte forretningsidéer var lavere enn ambisjonsnivået, mens antall nyopprettede selskaper var i tråd med ambisjonsmålet. Tallene er små, og det er ikke enkelt å vurdere status fra år til annet.

I 2011 er det arbeidet videre med de viktige tiltakene som er igangsatt for å øke tilgjengeligheten til forskningsresultater for allmennhet og samfunn. Spesielle innsatsområder:

- Styrke formidling og profilering, blant annet gjennom universitetets websider
- Synliggjøre universitetets egenart og virksomhet gjennom deltakelse i samfunnsdebatten og annen utadvendt virksomhet i det offentlige rom
- Formidling for barn ungdom prioriteres med deltakelse ved Bergen vitensenter VILVITE, Forskningsdagene og Holbergprisen i skolen.
- Arbeidet med prosjektutvikling og kommersialisering av forskningsresultater skal fortsette i samarbeid med Bergen teknologioverføring (BTO).

Resultatrapport

Websider

Som et anerkjent forskningsuniversitet er det kontinuerlig oppmerksomhet om synlighet i elektroniske media, og universitetets websider et sentralt virkemiddel. I 2011 startet arbeidet med å implementere en ny og fremtidsrettet teknologi for universitetets websider. Løsningen skal sikre at universitetet får et verktøy som kan presentere institusjonens aktiviteter på en profesjonell og effektiv måte som bidrar til økt synlighet av universitetets kjernevirksomhet.

Kontor for samfunnskontakt

I 2009 vedtok Universitetet i Bergen, som det første norske universitetet, en handlingsplan for forholdet til omverden. Kontor for samfunnskontakt ble etablert i 2009 som kontaktpunkt mellom universitetet og omverdenen. Kontoret har deltatt i en rekke relevante arrangementer, inkludert lokale, nasjonale og internasjonale konferanser og seminarer. I dette arbeidet er det informert om virksomheten ved UiB. I tillegg har kontoret bidratt til å etablere kontakt mellom fagmiljøer og omverdenen. Kontor for samfunnskontakt er sekretariat for *Christiekonferansen*, som ble gjennomført for andre gang 25. april 2011 med vel 340 deltakere. Perspektivet for konferansen var hvilke muligheter det gir for Bergen, Vestlandet og Norge å ha et internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet utenfor hovedstaden. Christieprisen for 2011 ble gitt til forlagsgründerne for Fagbokforlaget, Arno Vigmostad og Arnstein Bjørke.

Råd for samfunnskontakt

I Handlingsplan for forholdet til omverden er et viktig tiltak å samle viktige aktører fra forskning, forvaltning, kultur-, nærings- og samfunnsliv i en strategigruppe for drøfte utviklingen av forskningsuniversitetets rolle i regionen. I tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet for 2011 ble universiteter og høyskoler pålagt å opprette et råd for samarbeid med arbeidslivet. Opprettelse av et slikt råd og universitetets arbeid med universitetets samfunnskontrakt var også tema i departementets etatsstyringsmøte med UiB våren 2011. Universitetet i Bergen har i dialog med departementet meislet ut et opplegg som er et pilot- og pionerprosjekt for å forene arbeidet med universitetets kontrakt med samfunnet, samarbeid med arbeidslivet og universitetets egen plan for styrket kontakt og samhandling med omverdenen, gjennom å etablere Råd for *samfunnskontakt*.

Råd for samfunnskontakt skal gi råd om forholdet til omverdenen. Rådets virksomhet bygger på forutsetningene om universitetets institusjonelle autonomi. Rådet kan ikke fatte vedtak som er bindende for universitetsstyret eller andre besluttede organer ved universitetet. Rådet skal bidra til å utvikle og styrke universitetets forhold til omverdenen, drøfte og synliggjøre universitetets betydning for samfunns-, nærings- og kulturlivet i regionen, og gi råd om hvordan universitetets ressursgrunnlag og handlingsrom kan sikres.

Rådet er sammensatt slik at kravene fra departementet om sammensetning av et råd for arbeidslivskontakt er ivaretatt. Sammensetningen reflekterer universitetets ønske om bred sammensetning, med medlemmer fra samfunns-, kultur- og næringsliv, frivillige organisasjoner og fra studentene. Rådet skal behandle utkast til strategi for arbeidslivskontakt i april 2012, med påfølgende behandling i universitetsstyret. Rådet ledes av rektor og universitetsdirektøren er sekretær. Kontor for samfunnskontakt ivaretar sekretariatet.

UiB Alumni

Det er opprettet et Alumnusråd med representanter for alle fakultetene. Det er gitt opplæring til 16 administratorer på alumnusgruppenivå, og det er satt i gang tiltak for å motivere til alumnusarbeid ved fakultetene, instituttene og fagmiljøene. Det ble lyst ut 300.000 kroner i initieringsmidler for 2011, de fleste av de tiltakene som fikk midler har vært gjennomført og mange av dem med stor suksess. Portalløsningen for alumnivirksomheten videreutvikles.

Innovasjon og nyskaping

Tilrettelegging for næringsmessig utnyttning av forskningsresultater er en del av universitetets samfunns og formidlingsansvar. Dette arbeidet ivaretas av Bergen Teknologioverføring AS (BTO) som eies av UiB, Helse Bergen og Havforskningsinstituttet. BTO har som formål å bidra til kommersialisering av forskningsresultater. I 2011 mottok BTO 50 ideer, 20 fra forskere ved UiB. Det er videreført 8 patenter i UiB prosjekt (totalt 11 patenter) i løpet av året. Det er inngått 2 lisensavtaler og BTO representerer UiB på eiersiden i to selskap startet i løpet av 2011. Det er i løpet av 2011 hentet inn rundt 60 mill. kroner til selskap hvor BTO eier aksjer på vegne av UiB.

PERSONAL- OG ØKONOMIFORVALTNING

Med utgangspunkt i universitetets planer er det oppnådd gode resultater innenfor:

- Økonomistyringen
- Innkjøpsorganiseringen
- Oppfølging av HMS- arbeidet og sykefravær
- Mottak av utenlandske ansatte
- Systematiske kompetanseprogrammer

Følgende tema krever videre innsats:

- Resultatmål for bedre kjønnsbalanse i ulike stillingstyper er ikke oppnådd.
- Bruk av midlertidige stillinger
- Utvikling av mer tidseffektive rekrutteringsprosesser

Universitetet i Bergen har fulgt opp føringer i departementets tildelingsbrev for 2011. Det er gjennomført grunnleggende forskning, gitt forskerutdanning og forskningsbasert undervisning med forventet omfang og kvalitet. Internasjonale rangeringer viser at universitetets omdømme som internasjonalt forskningsuniversitet er styrket.

I fordelingen av grunnbevilgningen utøver styret ansvar for oppfølging, planlegging og strategisk utvikling av institusjonens samlede virksomhet. Det er prioritert tiltak som fremmer kvalitet i forskningens bredde, forskerutdanning samt dimensjonering av antall studieplasser innenfor departementets rammer, jf omtale i egne kapitler.

De tilsatte er universitetets viktigste ressurs. Det vektlegges å videreutvikle personalpolitikken, arbeidsmiljøet og læringsmiljøet, med vekt på at universitetet skal være åpent og inkluderende for alle.

Arbeidet med å profesjonalisere og forenkle rekrutteringsprosessene fortsetter. Det har vært stor oppmerksomhet om å redusere bruk av midlertidige stillinger. Våren 2011 behandlet styret (sak 7/11) forslag til en helhetlig rekrutteringsstrategi for vitenskapelig personell.

Det er gitt et omfattende tilbud om språkopplæring i norsk og engelsk i 2011. Dette skal bidra til god språkforståelse og økt språkbevissthet. Det er satset på å bygge opp førstelinjetjenesten som møter utenlandske studenter og ansatte. Det drives systematisk kompetanseutvikling på alle nivå for å videreutvikle en sterk faglig og en kompetent administrativ ledelse. Administrative oppgaver skal ses i sammenheng og kompetanse utnyttes bedre på tvers av enheter og nivåer. Arbeidet med vurdering av effektivisering og mulige omfordelinger av ressurser mellom ulike områder pågår. I 2011 er enkelte områder styrket i kombinasjon med omfordeling av ressurser mellom avdelinger.

Arbeidet for bedre kjønnsbalanse i den administrative og faglige staben er videreført, og det legges vekt på et utvidet likestillingsbegrep med tiltak mot alle former for diskriminering. Arbeidet med en ny og omfattende handlingsplan for likestilling er ute til høring for planlagt behandling i universitetsstyret februar 2012. Det er fortsatt utfordringer knyttet til rekruttering av kvinner til faste vitenskapelige stillinger og faglig ledelse, en mer kjønnsbalansert rekruttering av studenter innenfor alle fagområder og økt oppmerksomhet om likestilling innenfor tekniske og administrative stillinger.

Det systematiske helse, miljø og sikkerhetsarbeidet fortsetter. Resultatmålene innenfor prioriterte områder i HMS-handlingsplanen for 2009–2011 er i stor grad nådd. En ny handlingsplan utarbeides. Det er arbeidet med å utvikle et nytt avvikssystem for å registrere, følge opp og dokumentere avvik i 2011. Universitetet tilsatte sin egen lege i 2011, i stedet for å kjøpe bedriftslegetjenester av et privat firma. Kjøp av vikartid fra bemanningsbyrå er redusert i 2011.

I 2011 inngitt UiB ny samarbeidsavtale med NAV. Det er utarbeidet nye aktivitets- og resultatmål for IA- arbeidet i samarbeid mellom arbeidsgiver, de tillitsvalgte og hovedverneombudet. Nye lovregler om oppfølgingen av sykmeldte har å bidratt til mer innsats i arbeidet med et inkluderende arbeidsliv i 2011.

Det er viktig for universitetet å sikre *vedlikehold og investeringer* i bygg og infrastruktur. Dette har høy prioritet, og det allokeres betydelige midler til formålet og kostnadene til infrastruktur og husleie er økt mer enn den generell lønns- og priskompensasjon. Økt ressursinnsats til bygg innebærer at utgiftene til lønn reduseres som relativ andel.

UiB som Euraxess-senter med *International Staff Services (ISS)* er under utvikling. Det bygges et servicesenter for internasjonalt rekrutterte medarbeidere ved UiB. Som ledd i universitetets språkpolitikk er norskundervisningen for utenlandske medarbeidere styrket betraktelig.

Målstruktur

Sektormål 4

Universitetene skal ha en personal- og økonomiforvaltning som sikrer effektiv utnytting av ressursene.

Virksomhetsmål 4.1

Universitetene skal føre en aktiv arbeidsgiverpolitikk som bidrar til å rekruttere og utvikle kompetanse som reflekterer institusjonens oppgaver og ansvarsområder.

TABELL 15 STYRINGSPARAMETRE TIL VIRKSOMHETSMÅL 4.1

Styringsparameter	Resultat					Ambisjon
	2007	2008	2009	2010	2011	2011
Driftsutgifter per avlagte 60-studiepoengsenhet	294	318	328	325	363	331
Driftsutgifter per publikasjonspoeng	1 816	1 797	1 744	1 907		1 700
Forholdet mellom vitenskapelige og administrativt ansatte	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,3

Vurdering: Nominell budsjettvekst i kombinasjon med reduksjon i avlagte studiepoeng gjør at de samlede driftskostnader per studiepoengsårsenhet øker. Korrigert for utstyrsmidlene til odontologibygget er driftsutgiftene per årsenhet 347.000. Driftsutgifter per publikasjonspoeng er først klart 1. mars. Forholdet mellom vitenskapelig og administrativt ansatte er på samme nivå som 2010. Forholdstallet gjelder stillinger over grunnbevilgningen og viser antall undervisnings, forskning og formidlingsstillinger per administrative ansatt.

Virksomhetsmål 4.2

Universitetene skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

TABELL 16 STYRINGSPARAMETRE TIL VIRKSOMHETSMÅL 4.2

Styringsparameter	Resultat				Ambisjon
	2008	2009	2010	2011	2011
Andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger	0,54	0,52	0,53	0,53	0,5
Andel kvinner, totalt og etter stillingskategori – Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger	0,38	0,39	0,40	0,41	0,40
Sykefravær	3,8 %	3,6 %	3,5 %	3,8 %	3,5 %

Vurdering: Andelen kvinner i vitenskapelige stillinger har økt jevnt de siste årene, selv om de årlige prosentvise endringene er små. Fortsatt er det store utfordringer knyttet til kvinner i toppstillinger, hvor kvinneandelene er om lag 24 %. Sykefraværet er innenfor det som er felles mål for såkalte IA-bedrifter.

Virksomhetsmål 4.3

Universitetene skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen med fokus på god intern kontroll og effektiv ressursforvaltning som tar hensyn til institusjonens strategiske prioriteringer.

TABELL 17 STYRINGSPARAMETRE TIL VIRKSOMHETSMÅL 4.3

Styringsparameter	Ambisjon				
	2008	2009	2010	2011	2011
Likviditetsgrad (omløpsmidler/kortsiktig gjeld)	1,55	1,59	1,53	2,17	1,5
Avregninger	102	102	79	310	80

Vurdering: Overføringene av midler fra universitetets grunnbudsjett økte betydelig i 2011. Hovedgrunnen til dette er utsatt bruk av utstyrsmidler for det nye odontologibygget, med 155 mill. kroner. Dette bidrar også til økt likviditetsgrad. De siste årene har det vært stor oppmerksomhet om å redusere overføringene. Når Stortinget bevilger ressurser, må de settes i aktivitet for å fremme universitetets hovedoppgaver. Ferdigstilling av odontologibygget og andre byggeprosjekter ved UiB vil redusere overføringen betydelig i 2012.

Resultatrapport

Spesielle innsatsområder i 2011

- Fortsatt innsats for etterlevelse av regelverk for offentlige anskaffelser
- Videreutvikle arbeidet for bedre kjønnsbalanse i vitenskapelige toppstillinger.
- Utvikle mer tidseffektive rekrutteringsprosesser
- Videreutvikle personalpolitikken, arbeidsmiljø og læringsmiljø, med vekt på at universitetet skal være åpent og inkluderende ovenfor alle grupper.
- Oppfølging av egen internkontroll
- Tilpasse administrasjon og organisasjon til strategiske faglige prioriteringer.
- Oppfølging av HMS- arbeidet og sykefravær
- Ny handlingsplan for likestillingsarbeidet
- Styrking av beredskapsarbeidet ved universitetet

Resultatrapport

Midlertidighet i vitenskapelige stillinger

Ved universitetet er det viktig å drive forskerutdanning og ha et høyt antall stipendiater og postdoktorer, dette er midlertidige stillinger og det er ønskelig å ha et høyt antall ansatte i slike stillinger. Når omfanget av uønsket midlertidighet i vitenskapelige stillinger drøftes, holdes disse stillingsgruppene utenfor.

I vurderingen av omfanget av midlertidighet i vitenskapelige stillinger er det svært viktig å skille mellom ulike typer av stillinger i analysen og diskusjonen om situasjon og ulike tiltak for å endre situasjonen, der det trengs.

Generelt er det viktig at midlertidighet i vitenskapelige stillinger er lav, men det er også grunner til at det er både viktig og bra med noe midlertidighet. Alle midlertidige tilsetninger skal være legitime, det skal være grunnlag for å ansette i slike stillinger. Etter at universitet ved flere anledninger tidligere har kartlagt hjemmelsgrunnlag og varighet av midlertidige tilsetninger som punktundersøkelser, vil det i løpet av februar 2012 være utarbeidet en samlet oversikt over disse forholdene i personal- og lønnsystemet. Dette skal gjøre det mulig å ha oversikt over og kunne korrigere der det eventuelt er uheldige enkeltsituasjoner. Dette vil gi rutinemessig grunnlag for å kunne stille spørsmål ved grunnlaget for midlertidighet.

Fra første tertial i 2011 har universitetsstyret fått lagt fram tall om midlertidighet ved hvert tertial. Under vises tabellen fra styresak 4b/12 om endringer i 2011 for noen stillingskategorier:

TABELL 18 MIDLERTIDIGE ÅRSVERK I UTVALGTE VITENSKAPELIGE STILLINGER PER TERTIAL 2011

	Midlertidige årsverk 1. tertial 2011	Midlertidige årsverk 2. tertial 2011	Midlertidige årsverk 3. tertial 2011
Forsker	113	112	131
Førsteamanuansis (eks. II)	38	34	35
Førstelektor	7	4	3
Høgskolelærer/øvingslærer	3	0	5
Professor	5	6	7
Universitetslektor	40	33	50
Vitenskapelig assistent	30	27	32
SUM utvalgte stillinger	235	215	262

I tabellen inngår ikke 49 årsverk som er summen av bistillinger ansatte med hovedstilling ved andre institusjoner har ved UiB. Bistillinger vurderes ikke som problematiske midlertidige stillinger. I tabellen inngår heller ikke 724 årsverk for stipendiater og postdokter, jf omtalen over.

Ved UiB var det 184 midlertidige årsverk for tekniske og administrative stillinger i 2011 (tall fra DBH). Dette omfanget var økt med 14 årsverk fra 2010. Økningen er i hovedsak representert av ingeniører i tekniske stillinger, gjerne som støttefunksjoner for forskning. I 2011 ble bruken av bemanningsbyråer redusert med om lag 1.7 mill kroner, det har også bidratt til noe flere ansettelser. Samlet er omfanget av midlertidige tekniske og administrative stillinger (mellom 12 og 13 %) omtrent som i samfunnet for øvrig. Det vil være noe behov for vikarer og det vil være nødvendig med noen ansettelser i prosjekter av midlertidig art. Samtidig er det viktig å redusere midlertidighet så mye som mulig, og det vurderes å benytte tiltak som interne grupper som kan være vikarer eller andre midlertidige engasjement ved enkelte enheter, men som har fast stilling ved universitetet.

I det videre kommenteres utviklingen og situasjonen for hver av stillingskategoriene i tabell 18.

Samlet er det vel 40 midlertidige årsverk som førsteamanuenser og professorer. Det samlede antallet fast tilsatte i disse gruppene er om lag 850. I lys av dette tallet, vurderes det ikke som problematisk med 40 midlertidige årsverk i gruppen, forutsatt at hver ansettelse har skjedd med lovlig grunnlag. For ansatte i forskningstermin og verv, eller i permisjoner, er det nødvendig og ønskelig å kunne tilsette vikarer.

Omfanget av universitetslektorer var 55 ved utgangen av 2011. I 2008 var dette tallet langt høyere, med 77 årsverk. Det er arbeidet aktivt for å redusere antallet, særlig innenfor ex phil og innenfor jusstudiet. I denne kategorien er det også ansatte i lektorstillinger for klinisk undervisning, med hovedstilling innenfor helsetjenestene. Disse representerer ikke samme problem som når ansatte i undervisning i ex phil er midlertidig ansatt lenge. Også for denne kategorien må det analyseres og vurderes hva som er et akseptabelt nivå for midlertidighet, noe midlertidighet må det også kunne være i denne stillingskategorien.

Midlertidighet i stillinger omtalt så langt, gjelder midlertidighet hvor normen ved universitetet er faste stillinger. For stillinger som vitenskapelige assistenter og ulike forskerstillinger, er ikke normen faste stillinger, og disse drøftes særskilt.

Omfanget av årsverk for vitenskapelige assistenter har vært stabilt fra 2008, med vel 35 på årsbasis. Omfanget av midlertidige vitenskapelig assistenter vurderes ikke som problematisk, gitt at hver ansettelse er i orden.

Det som derimot er en viktig utfordring, er omfanget av midlertidig ansatte i ulike forskerstillinger.

Ved universitetene er hovedoppgavene forskning og utdanning og normen er kombinerte forsknings- og undervisningsstillinger. Det har vært og er en ambisjon å redusere antall midlertidige forskerårsverk, men det var en vekst i løpet av 2011 til 131 og det har vært en fra 74 i 2008 til 127 i 2011 (med DBH-tall). Universitetet i Bergen har under ti faste forskerstillinger, et nivå som er sammenlignbar med situasjonen ved UiO og NTNU. I kategorien inngår ulike stillingstyper, som forsker 1108 (hvor det ikke kreves doktorgrad), forsker 1109 (som krever doktorgrad) og stilling som forsker 1183 (med kompetanse på professornivå). Det er bekymringsfullt at omfanget økte i 2011 og med økningen fra 2008. Samtidig må det understrekes at hver enkelt ansettelse kan være forskriftsmessig og positiv.

Den dominerende forskerstillingskategorien ved UiB, og ved de andre universitetene, er forsker 1109. Ved Universitetet i Bergen er så godt som alle årsverkene som forsker 1109 finansiert av BOA- midler. Slik har det ikke i samme grad ved UiO og NTNU, hvor flere forskere er tilsatt midlertidig med finansiering fra grunnbevilgningen.

Økningen i omfanget av midlertidig ansatte i forskerstillinger er knyttet til de eksternt finansierte prosjektene. Med økte BOA-inntekter vil det være nødvendig med midlertidig økt kapasitet innenfor noen felt. Samtidig har det som påpekt, vært en nedgang i omfanget av eksternt finansierte stipendiat- og postdoktoransatte, og særlig med finansiering fra Forskningsrådet. Det er viktig for universitetet å holde oppe omfanget av eksternt finansierte stipendiat- og postdoktorstillinger, og det er viktig at slike stillinger vurderes som kapasitet i søknader om eksterne midler.

Det arbeides med ulike tiltak for å redusere bruken av uønsket midlertidighet, som oppfølging av sak 7/11 om universitetets helhetlige rekrutteringspolitikk, med en egen sak om dette til styret våren 2012.

Likestilling

UiB vedtok ny handlingsplan for likestilling mellom kjønnene i 2011, for tiden fram til 2015, den slår fast at kjønnsbalanse i de faste vitenskapelige stillingene fremdeles er høyt prioritert i likestillingsarbeidet. Den statistiske fordelingen mellom kvinner og menn i vitenskapelige toppstillinger tilsier at man må ha bevissthet i hele organisasjonen om likestilling for å oppnå bedre kjønnsbalanse. I løpet av planperioden vil mange professorer gå av for aldersgrensen. En aldersavgang er både en utfordring og en mulighet for å endre på kjønnsbalansen gjennom nyrekruttering. På bakgrunn av tallene til DBH høsten 2011, kan det slås fast at universitetet fremdeles har store utfordringer for å få flere kvinner som professorer og førsteamanuenser, men i rekrutteringsstillingene er det flere kvinner enn menn. I mange år er det arbeidet med å legge til rette for økt gjennomføringsgrad for kvinner i rekrutteringsstillinger, og gode resultater er nådd.

Kvalifiseringstiltakene har bedret opprykksstatistikken, og i flere år har rundt 46 % av dem som får opprykk til professor vært kvinner. Med få nytilsetninger har dette gitt en liten nedgang i andel kvinner blant førsteamanuensene. Bevisst satsing på å hente kvinnelige forskere internasjonalt til svært mannsdominerte fagområder i MN - fagene har vært vellykket og ført til økt rekruttering av kvinnelige studenter og stipendiater. Det tar tid å bygge opp et eget rekrutteringsgrunnlag innenfor disse fagområdene. Aldersavgangen gir særlige utfordringer i noen fagmiljø, innenfor humaniora og samfunnsvitenskap, hvor en relativt stor andel av dem som går av er kvinner.

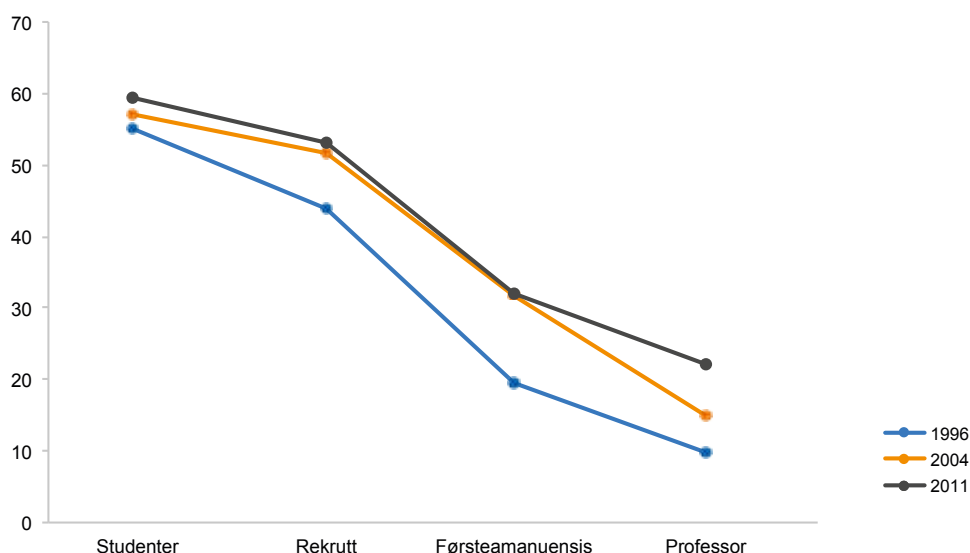
Satsingen på likestilling i 2011 har i kronebeløp vært omtrent som året før. Sentralt har universitetet brukt rundt 4,5 mill kroner til ulike typer av tiltak, i tillegg har fakultetene brukt egne midler. Tiltak i fagmiljøene forutsetter 50 % egenfinansiering fra fakultetene.

De mest brukte tiltakene:

- Kvalifiseringstiltak omfatter særlig tiltak som kvalifiseringsstipend (frikjøp fra undervisning, ekstra forskningsfri, teknisk assistanse, skrivestipend og reisestøtte), karriereutviklingstiltak og startpakker for nytilsatte.
- Gjesteforskere og gjesteforelesere (invitere kvinnelige forelesere som gode rollemodeller i svært mannsdominerte fag)
- Tilsetting av førsteamanuensis II og professor II (som mentorer og rollemodeller i svært mannsdominerte fag)
- Støtte til drift av nettverk mellom kvinnelige forskere og studenter særlig innen fagområder som fysikk, informatikk og filosofi.
- Lederkurs

I 2011 har forslag til handlingsplan for et utvidet likestillingsbegrep vært til høring og behandles av universitetsstyret i februar 2012.

I 2011 utførte kvinner 50,8 % av alle årsverk ved universitetet. Blant det teknisk-administrative personalet varierer andelen fra 26 % i drift og vedlikehold til 77 % blant saksbehandlerne. Kvinner utgjør 50 % av mellomlederne og 34 % av lederne. Kvinneandelen i undervisning, forskning og formidling var på 42 %, en svak økning fra året før, men målet om kjønnsbalanse innenfor alle vitenskapelige stillingsgrupper og fagområder er ikke nådd. Det er kjønnsbalanse i rekrutteringsstillingene, men andelen blant førsteamanuensene er svakt redusert siden 2009. Andel kvinnelige professorer er økt fra 20 % til 23 % i samme periode. Figur 4 gir en oversikt over kvinneandeler på ulike akademiske karrieretrinn ved UiB.

FIGUR 4 KVINNEANDELER PÅ ULKE KARRIERETRINN

Bierverv

Det medisinsk- odontologiske fakultet har flest ansatte med bistillinger (100), de fleste ved helseforetak. Det samme gjelder for Det psykologiske fakultet. Ved Det samfunnsvitenskapelige- og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet er de fleste bistillinger i instituttsektoren og ved universiteter og høyskoler, mens Det juridiske fakultet har ansatte med bistillinger i private advokatfirmaer. Ved Det humanistiske fakultet var det bare registrert en ansatt med bistilling.

TABELL 19 ANSATTE MED BISTILLING GODKJENT AV FAKULTETENE VED UTGANGEN AV 2011

Enhet	Antall
MOF	100
MN	32
SV	14
PSYK	34
HF	1
JUS	7
Totalt	182

HMS-arbeid og sykefravær

Arbeidstilsynets rapport fra tilsynskampanjen «Arbeid for helse» knyttet til psykososialt arbeidsmiljø konkluderte med at virksomhetens ulike metoder for kartlegging av psykososiale arbeidsmiljøspørsmål er gode og dette gir universitet trygghet i arbeidet med å sikre at arbeidsmiljøet og læringsmiljøet ved universitetet er åpent og inkluderende for alle grupper. Med bakgrunn i denne vurderingen, ønsker UiB å gå bort fra å gjennomføre en samlet institusjonsovergrepene undersøkelse og i stedet vektlegge styrking av arbeidet med å utvikle det systematiske psykososiale arbeidsmiljøarbeidet på enhetsnivå.

HMS-handlingsplan 2009–2011 er i all hovedsak oppnådd. Ved oppfølging av planen er arbeidet med gjennomføring av det obligatoriske opplæringstiltaket «HMS for ledere» sentralt. Gjennom en rekke tiltak er universitetets vernetjeneste styrket. Det er arbeidet med å oppfylle påleggspunktene i Arbeidstilsynets kampanje «Bedre Kjemi» med «Program for sikkerhetsstyring av kjemikalier og biologiske faktorer». Tilbakemelding til Arbeidstilsynet ble gitt innen fristen 30.06.11. Arbeidstilsynets rapport fra tilsynskampanjen «Arbeid for helse» knyttet til psykososialt arbeidsmiljø ble mottatt 19.07.11. Universitetet fikk 8 pålegg. Oppfølging og tilbakemelding på disse påleggene ble gitt innen fristen 31.10.11. I 2011 ble det registrert 81 avvik, 47 ulykker og 2 nestenulykker innenfor HMS-området. 7 personskader ble meldt til NAV. 2 yrkessykdommer ble meldt til Arbeidstilsynet. Universitetets avviksrapporteringssystem revideres gjennom prosjektet «Nytt system for HMS-relaterte avvik, ulykker og nestenulykker».

Avtale om inkluderende arbeidsliv (IA) har eksistert siden 2004. Dette har gitt større oppmerksomhet om oppfølgingen av sykefravær. Det totale sykefraværet er gått ned fra 4,17 % i 2007, 3,8 % i 2011, noe som er lavere enn den generelle ambisjonen for IA- bedrifter (4 %). Det er likevel stor forskjeller i fravær mellom ulike grupper tilsatte og det er nødvendig med ulike oppfølgingstiltak innenfor de ulike gruppene. Tabell 20 gir oversikt over sykefraværet i 2011 (tall fra tredje kvartal).

TABELL 20 SYKEFRAVÆR 2011

Stillingskategori	Egenmeldt fravær				Legemeldt fravær			
	Sykefraværsdagsverk		Sykefraværsprosent		Sykefraværsdagsverk		Sykefraværsprosent	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger	952	687	0,1 %	0,1 %	6 528	3 888	0,8 %	0,5 %
Administrativt personale	1 948	392	0,2 %	0,0 %	6 632	1 100	0,8 %	0,1 %
Drifts- og teknisk personale/ andre tilsatte	964	927	0,1 %	0,1 %	5 149	2 864	0,6 %	0,3 %

Innkjøp

Lov og Forskrift om offentlige anskaffelser stiller strenge krav til konkurranse om leveranser og profesjonell saksbehandling med objektivitet og likebehandling av tilbydere. Loven og forskriftene skal bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige innkjøp basert på forretningsmessighet og likebehandling. For å sikre dette er det strenge krav til profesjonalitet, dokumentasjon og etterprøvbarehet. Departementet gjennomførte en kartlegging av organiseringen av og oppfølgingen av offentlige anskaffelser våren 2011. Kartleggingen viste at Universitetet i Bergen var blant de ledende innenfor innkjøpsfeltet. Rapporten peker likevel på områder som kan forbedres. Også universitetets interne revisjon har vurdert innkjøpsrutinene i 2011, jf egen omtale nedenfor.

Eiendomsforvaltning

Investeringer i bygg er høyt prioritert. I 2011 var det stor aktivitet knyttet til flere store prosjekter. Det ytre rehabiliteringsarbeidet på Universitetsmuseet ble avsluttet i 2011 og forprosjekt for den indre opprustningen er gjennomført.

I løpet av 2011 er to viktige prosjekter innenfor marin forskning og utvikling realisert. Et er det såkalte Skjortebyggget som disponeres av ILAB og UiB. Parallelt med dette er laboratorier for Institutt for biologi rehabilitert og rustet opp til dagens krav til standard.

Blant de største prosjektene ved utløpet av 2011, er nytt odontologibygget som skal stå ferdig høsten 2012. I tillegg har UiB to store rehabiliteringsprosjekter, i Armauer Hansens hus og Museplass 1. Begge prosjektene skal sluttføres i 2012. Rehabiliteringen av Realfagsbygget går som en løpende aktivitet med årlige avsetninger. I dette bygget er det i 2011 etablert en ny datahall som skal fungere som en back-up for dagens IT-anlegg og arbeidet med ny prepareringslaboratorium for Universitetsmuseet er godt i gang og vil bli ferdigstilt i 2012.

Arbeidet med det nye barne- og ungdomssenteret i regi av Helse Bergen startet i 2011. Her vil UiB få erstatningslokaler for areal som forsvinner når den gamle barneklubben rives. Samtidig skal Det medisinske – odontologiske fakultet leie nødvendig areal utover dagens areal.

Ved Nygård skole, som er overtatt fra Bergen kommune, har arbeidet med et ytre vedlikeholdet startet opp. Et nytt teknologibygget i tilknytning til Det matematiske – naturvitenskapelige fakultet er under planlegging, men realiseringen av bygget ligger noe fram i tid.

I 2011 er tre eldre eiendommer solgt. Salg av eiendommer har bidratt med grunnlag for å kunne investere og utbedre bygg. Eiendomsforvaltning innebærer også ansvar for det ytre miljøet. Universitetet vil ta miljøhensyn i all virksomhet og å dokumentere miljøengasjement ved å redusere den negative miljøpåvirkning knyttet til institusjonens drift. Universitetets tiltaksplan ble endret i 2011 med plan

---

om større reduksjon av antall parkeringsplasser. I tillegg skal antall tjenestebiler reduseres. Frigjorte parkeringsplasser skal benyttes til el-biler, sykkelparkering og beplantning. Forholdene for sykklister er forbedret med sykkelparkering og muligheter for dusj og garderobe flere steder.

UiB har en femårsplan for opprustning av uteareal, og første fase med områdene rundt HF-miljøene er slutført i 2011. Arbeidet vil fortsette i 2012. Et omfattende arbeid for å få et nytt felles adgangskontrollsystem er iverksatt, det vil bedre sikkerheten for studenter og ansatte og gjøre systemet mer effektivt å administrere. Satsing på energisparing er prioritert og arbeidet med å installere energimålere i hvert bygg er godt i gang. Det vil gi oversikt over energiforbruket. Formålet er å stimulere til økt energisparing.

Universell utforming

Departementets ambisjoner tilsier at universell utforming skal være gjennomført i statens bygninger innen 2019. En kartlegging av universitetets bygg viser at dette minst vil koste 100 mill. kr. Prosjektet er høyt prioritert, og det lagt en langsiktig plan for å nå målet om at byggene ikke skal være til hinder for at studenter og ansatte med ulike funksjonsnedsettelse kan bruke byggene. Tilnærmingen vil i hovedsak være tilpasninger i eksisterende bygg (f.eks heis i Geofysen), men krav til universell utforming ligger også inne i de pågående og planlagte større rehabiliteringstiltak.

Samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid

Beredskapsarbeid er viktig, og om oppmerksomhet om planer styrker beredskapen. I 2011 har universitetets beredskapsplan vært gjennomgått og revidert. Til grunn for arbeidet lå en risiko- og sårbarhetsanalyse. Erfaringer fra dramatiske hendelser i inn- og utland det siste året har også skjerpet oppmerksomheten om deler av beredskapsarbeidet. Samtidig er det viktig å ha med hele spekteret av hendelser som kan utløse en beredskapssituasjon. Risikoer må meldes og analyseres med sikte på å styrke beredskapen der det er nødvendig. I det videre arbeid og som oppfølging av beredskapsspørsmål skal samarbeidet med Fylkesmannen og Helse Bergen om beredskap videreutvikles.

Internrevisjon

Intern revisjon (IR) har som oppgave å vurdere i hvilken grad systemer, rutiner, regler og intern kontroll er etablert innenfor ulike områder, at de utnyttes og at de fungerer. Målet med IR er å bidra til forbedring i håndteringen av risiko, styring og kontroll og å sikre kvalitet og nøyaktighet i forvaltningen. Ved Universitetet i Bergen gjennomføres IR i hovedsak av eksterne revisjonsfirma som kjøp av tjenester.

Universitetsstyret vedtok at følgende prosjekter skulle gjennomføres i 2011:

- 1) Økonomisk styring: oversikt over bruk av egeninnsats i BOA – økonomien og oppfølging av status i foreslåtte forbedringstiltak
- 2) Eiendomsforvaltning – gjennomgang og vurdering av eiendomsselskapenes rolle
- 3) Gjennomgang av innkjøpsprosessen med spesiell oppmerksomhet på lov om offentlige anskaffelser
- 4) Gjennomgang av lønns- og personalsystemet ved UiB

Med utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets retningslinjer undersøkte revisjonen hvordan egeninnsatsen i et utvalg BOA-prosjekter ble ført og håndtert. Hensikten var å få oversikt over hvordan og i hvor stor grad egeninnsatsen synliggjøres i budsjetter og regnskaper, hvordan dette påvirker grunnbevilgningsøkonomien og hvordan midlene disponeres. Egenfinansieringen ble i varierende grad synliggjort i budsjetter og regnskap fra prosjektene, både egeninnsats og egenandeler. I gjennomgangen av rapporten er behovet for opplæring understreket det ble vektlagt at regnskap og budsjett skal

---

vide totalbildet og at konsekvenser hvis ikke alle kostnader tas med, må gjøres synlig. Behovet for rebudsjettering og dokumentasjon av endringer ble understreket, sammen med behovet for å klargjøre risiko i et budsjett.

Målet med gjennomgangen av eiendomsselskapene var å vurdere risiko og å føre internkontroll med universitetets bruk av selskapene til finansiering og oppføring av bygg. Universitetets forhold til de tre eiendomsselskapene Magør Eiendom AS, Nygårdshøyden Eiendom AS og UiB Eiendom AS ble gjennomgått og vurdert, blant annet med gjennomgang av inngåtte leieavtaler.

I rapporten påpekes det at universitetets kontroll med bruken av eiendomsselskapene er god, og fordeling av myndighet og ansvar anses tydelig, men det anbefales at ordningen med bruk av selskaper fortsatt brukes med forsiktighet. Det pekes på at konstruksjonen i seg selv kan ses som en omgåelse av regelen med begrensinger i mulighet for låneopptak, og den er derfor er beheftet med risiko. Det anbefales at universitetet utarbeider en strategi for relasjonen til eiendomsselskapene for finansiering av byggeprosjekter. Det anbefales at eventuelle nye investeringer må være basert på dokumenterbare vurderinger av faglig interesse, i samsvar

Gjennomgang av innkjøpsprosessen med spesiell vekt på lov om offentlige anskaffelser avdekker mangler. De viktigste er manglende dokumentasjon, kjøp over 100 000 kroner uten dokumentert konkurranse, kjøp utenfor rammeavtaler og manglende bruk av universitets elektroniske bestillingssystem. På bakgrunn av departementets kartlegging og universitetets interne revisjon er det foretatt en gjennomgang av status på anskaffelsesområdet og evaluering av oppnådde resultater. Basert på evaluering er det utarbeidet en revidert innkjøpspolitikk og tiltaksplan for perioden 2012–2015, som legges fram for universitetsstyret i februar 2012.

Gjennomgangen av universitetets lønns- og personalsystem peker på mange sterke sider ved datasystemet, dette gjelder blant annet kompetanse, rutinebeskrivelser og internkontroll innenfor lønnsområdet. Det ble ikke avdekket vesentlige avvik, men pekt på forhold som kan forbedres. Dette gjelder særlig mer fullstendige og ajourholdte styrende dokumenter (som beskrivelser av rutiner og retningslinjer). Det ble etterlyst tydeliggjøring av hvem som har ansvaret for å utarbeide og vedlikeholde slike dokumenter. Det etterlyses også rutiner for periodisk kontroll av hvem som skal ha rettigheter som brukere av datasystemene.

Generelt vurderes erfaringene med internrevisjonen som nyttige og lærerike, ikke minst for de enhetene som berøres. Holdningen til internrevisjonen oppfattes som i det alt vesentlige å være positive, revisjonen gir mulighet for endringer i praksis og rutiner. Universitetsstyret ble orientert om revisjonens funn i styremøte av desember 2011.

MUSEUM OG SAMLINGER

De naturhistoriske samlingene er flyttet til nye og tidsmessige magasiner. I 2011 ble prosessen for å få flyttet de kulturhistoriske samlingene til sikre magasiner i fjellhaller satt i gang. Planlagt innflytting er medio 2012. Når dette arbeidet er gjennomført, vil magasinsituasjonen for museet være svært godt ivaretatt. Arbeidet med de nye magasinene er finansiert dels av egne midler og dels av ekstratildelinger til sikring og bevaring av samlingene.

I 2011 er det lagt ned betydelige ressurser i forprosjektering av en ny aula i museumsbygget. Aulaen skal fremstå som høyreist sal med gode kvaliteter. Planen er at aulaen skal stå ferdig til grunnlovsjubileet 2014. I 2011 fikk UiB en tilleggsbevilgning på 10 mill til opprustning av hage og parkanlegg i Museumshagen. Dette arbeidet er igangsatt, og fremdriften i prosjektet tilpasses arbeidet med aulaen. Resten av bygget skal restaureres, og vil ventelig stå ferdige i 2016/17.

I 2011 ble det opprettet i eget prosjekt i regi av universitetsmuseet for å forbedre arbeidet med utstillingene i den restaurerte museumsbygningen. Prosjektet er i gang, med en styringsgruppe med internasjonal deltakelse. I 2011 startet arbeidet med ny organisasjonsstruktur.

Målstruktur

Sektormål 5

Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet har et særskilt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museum med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum.

Virksomhetsmål 5.1

Universitetene skal sørge for god sikring og bevaring av museumssamlingene, og bidra til digitalisering av denne kulturarven.

TABELL 21 STYRINGSPARAMETRE TIL VIRKSOMHETSMÅL 5.1

	2010	2011
Andel av samlingene som er digitalisert (elektronisk tilgjengelige)		
– Naturhistoriske samlinger	66 %	66 %
– Kulturhistoriske samlinger	85 %	90 %
Andel av samlingene som er tilgjengelige på web		
– Naturhistoriske samlinger	20 %	20 %
– Kulturhistoriske samlinger	55 %	57 %
Andel magasinlokaler med tilfredstillende standard for sikkerhet		
– Naturhistoriske samlinger	60 %	71 %
– Kulturhistoriske samlinger*	75 %	49 %
Andel magasinlokaler med tilfredstillende standard for bevaring		
– Naturhistoriske samlinger	60 %	79 %
– Kulturhistoriske samlinger*	70 %	59 %

* Skallsikringen i Jusbygget er blitt dårligere etter at Jus 2 ble bygget og tatt i bruk. I BT-bygget er det problemer blant annet med fuktighet, kabelføring og adkomst som gjør flere av rommene lite egnet som magasin. Disse er trukket ut som ikke tilfredsstillende.

Vurdering: Rehabilitering av museumsbygningen i Muséplass 3, som huser De naturhistoriske samlinger, gjør at det fortsatt gjenstår et arbeid for å sikre og bevare samlingene.

Virksomhetsmål 5.2

Universitetsmuseene skal gjennom samlingsvirksomheten være en aktiv samfunnsaktør. Samlingene skal tilrettelegges for bruk i offentlig forvaltning og av den interesserte allmennhet.

TABELL 22 STYRINGSPARAMETRE TIL VIRKSOMHETSMÅL 5.2

Styringsparameter	Resultat				Ambisjon
	2008	2009	2010	2011	2011
Publikumsbesøk	60 160	59 940	29 609	58 226	45 000
Antallomvisninger	462	503	409	584	230
– av dette skoleklasser	432	342	183	520	170
Antall utstillinger (faste/midlertidige)	62	64	83	101	83

Vurdering: Etter at De naturhistoriske samlingene gjenåpnet i 2011 har publikumstilstrømningen vært betydelig større enn antatt, både i antall omvisninger og i totale besøkstall.

UNIVERSITETETS HANDLINGSPLANER

Universitetet i Bergen har 10 handlingsplaner innenfor sentrale felt. Handlingsplanene klargjør hvordan det arbeides med å nå universitetets langsiktige mål. I handlingsplanene kombineres mål med konkrete tiltak. Handlingsplanene inneholder beskrivelse av hvilke tiltak som settes i gang, hvem som har ansvaret for dem og hvem som skal involveres. Tabellen nedenfor gir oversikt over universitetets handlingsplaner og når handlingsplanperiodene utløper.

TABELL 23 OVERSIKT OVER HANDLINGSPLANER VED UIB

Handlingsplaner	2011	2012	2013	2014	2015
Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet	■	■	■	■	■
Handlingsplan for forskerutdanning	■	■	■	■	■
Handlingsplan for likestilling	■	■	■	■	■
Handlingsplan for styrking av universitetets læringsmiljø	■	■	■		
Handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen	■	■			
Handlingsplan for UiBs forhold til omverden	■	■	■		
Handlingsplan for helse, miljø og sikkerhet	■				
Tiltaksplan for det ytre miljø	■				
Handlingsplan for studenter med funksjonsnedsettning	■				

I det følgende gis en kort oppsummering av status for de ulike handlingsplanene:

Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet 2011–2013

Handlingsplanen er et retningsgivende dokument som fakultetene og instituttene også følger opp. Planen vektlegger: internasjonal forskning og utdanning som daglig praksis, faglig forankret, administrativt støttet og kvalitetssikret internasjonal mobilitet, heving av språkkompetanse, tydelig profilering og bedre informasjonsflyt. Arbeidet med å bedre legge til rette for internasjonale ansatte fortsetter og forsterkes ytterligere i 2012 med en møteplass hvor den enkelte kan henvende seg for assistanse. Flere tiltak for å heve språkkompetansen er iverksatt og Staff Mobility Week (SMW) og internasjonal uke for studenter ble arrangert for tredje gang i januar 2012.

Handlingsplan for forskerutdanning 2008–2015

Forskerutdanningen skal innrettes slik at den ivaretar universitetets ambisjoner om å utvikle sterke forskningsmiljø og samfunnets behov for kompetanse. Handlingsplanen skal bidra til å klargjøre hvordan forskerutdanningen best kan organiseres for å nå en slik målsetting. Oppfølgingen av tiltakene er innarbeidet i de årlige meldingene om forskerutdanning, de utarbeides av instituttene og fakultetene og behandles av universitetsstyret etter behandling i universitetets forskningsutvalg. I 2011 har det vært gjennomført en rekke tiltak knyttet til rekruttering, veiledning og opplæring.

Handlingsplan for likestilling 2011–2015

Handlingsplan for likestilling mellom kjønnene ble vedtatt i 2011. Fem områder ble identifisert: Rekruttering av kvinner til faste vitenskapelige stillinger, rekruttering av kvinner til faglig ledelse, jevnere fordeling av ressurser til forskning, skjerpet fokus på likestilling i tekniske og administrative stillinger og en mer kjønnsbalansert studentrekruttering innenfor alle fagområder.

Likestillingskomiteen har utarbeidet forslag til en handlingsplan for likestilling på grunnlag av det utvidete likestillingsbegrepet. Planen har vært til høring og behandles i styret i februar 2012.

Helhetlig rekrutteringspolitikk

Rekruttering og bruk av midlertidige stillinger er et viktig tema som også har vært gjenstand for drøfting i styret i flere sammenhenger, og der det er behov for nye tiltak. I 2011 er det startet en systematisk gjennomgang av midlertidige stillinger for å avdekke og avvikle eventuell lovstridig bruk av midlertidige tilsetninger. En undersøkelse blant ph.d.-kandidater og postdoktorer skal være ferdig gjennomført i april 2012.

Handlingsplan for styrking av universitetets læringsmiljø 2011-2013

Handlingsplanen ble vedtatt i sak 62b/10. Planen omfatter det helhetlige læringsmiljøet og har kapitler om det fysiske, psykososiale og organisatoriske læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget (LMU) har ansvaret for å følge opp handlingsplanen og er viktig i arbeidet med å følge opp det helhetlige læringsmiljøet. I 2011 var det vektlagt å sikre god tilgang til studentarbeidsplasser og vurdere bruk av læringscentre, dette inngår i arealplanarbeidet, med serviceerklæring for studentarbeidsplasser

Handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen 2009-2012

Hensikten er å fremme redelighet og bekjempe uredelighet. Redelighetsutvalget har en viktig rolle i arbeidet med redelighet i utdanningen. Oppfølgingen av handlingsplanen skjer på institutt- og fakultetsnivå og i utdanningsutvalget og forskningsutvalget. Utdanningsutvalget reviderer gjeldende etiske regler for student-veilederforholdet ved UiB. Reglene utvides til student-veileder/lærer-forhold generelt og ikke bare omfatte seksuelle trakassering. I 2011 ble det laget to brosjyrer om fusk, en for studentene og for ansatte, begge i norsk og engelsk utgave. Fusk og akademisk redelighet var av temaene ved studiekvalitetskonferansen i 2011, planen evalueres innen utgangen av 2012.

Handlingsplan for universitetets forhold til omverden

Handlingsplanen legger opp til tiltak som gir oversikt over hvilke relasjoner UiB har til nærings-, samfunns- og kulturlivet lokalt, regionalt og nasjonalt og vurderer hvordan disse relasjonene kan utvikles videre. Råd for samfunnskontakt ble etablert i 2011. Idéportalen etableres i 2012, for å gi studenter muligheter til å skrive bachelor- og masteroppgaver utlyst av arbeids- og organisasjonsliv, og omvendt, gi arbeids- og organisasjonsliv innsikt i studentenes kompetanse

---

Handlingsplan for helse, miljø og sikkerhet

En ny plan er under utarbeiding. Personal- og organisasjonsavdelingen, HMS-seksjonen og Eiendomsavdelingen har særlig oppfølgingsansvar. De fleste tiltakspunktene i den tidligere handlingsplanen er oppfylt.

Tiltaksplan for det ytre miljø

Energioppfølging, parkering, kartlegging av kjemikalier, kildesortering og renhold var viktige tema i 2011. Det ble vedtatt nye mål for reduksjon av parkeringsplasser i 2011.

Handlingsplan for studentar med funksjonsnedsetjing

Universell utforming er et svært viktig virkemiddel i handlingsplanen. Oppfølging ivaretas av Rådet for funksjonshemma studenter, i LMU og i det løpende arbeidet med drift- og vedlikehold av bygninger ved Eiendomsavdelingen og tilrettelegging av studier for funksjonshemmede studenter ved Studieadministrativ avdeling.

PLANER 2012 ›

Behandlet i Universitetsstyret 16.02.2012

UNIVERSITETETS PLANER FOR 2012

UiB har som hovedmål å styrkes som internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet. Kvalitet skal være rettesnor for all virksomhet, for forskning og utdanning. Strategien for 2011-2015 klargjør verdigrunnlag, status, posisjon og rolle regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Mål og strategiske prioriteringer tydeliggjøres med utgangspunkt i hovedmål. Universitetets egne virksomhetsmål og styringsparametre har strategien som klart utgangspunkt.

Universitetet har spesielt ansvar for grunnforskning, og det er særlig viktig å legge til rette for frie, nysgjerrighetsdrevne prosjekter. I 2012 iverksettes to nye tiltak. Med utgangspunkt i fellesløftet mellom universitetene og departementet har Forskningsrådet fått økt budsjettet for fri prosjektstøtte. UiB bidrar med 21 millioner kroner av eget budsjett i 2012, som sammen med 21 millioner kroner fra Forskningsrådet, gir 42 millioner kroner økt innsats for grunnforskning. Inspirert av forslag fra Fagerbergutvalget, gis driftsmidler for forskning til hver enkelt faste fulltids vitenskapelig ansatte med minst ett publiseringspoeng per år de siste tre årene.

Forskerutdanning skal sikre forskningsmiljøenes fremtid og har høy prioritet. Handlingsplan for forskerutdanning følges opp, med tiltak for økt gjennomstrømming og bedre forskerskoler.

Universitetet vil tilby forskningsbasert utdanning av høy kvalitet. Kvalitetssystemet legger premisser for kontinuerlige utviklingsprosesser og forbedring av studietilbudene. Innen utgangen av 2012 skal kvalifikasjonsrammeverket være implementert i alle program og emner. Prosjektet DigUiB er prioritert i 2012.

Ambisjose kvalitetskrav gjelder all forskning og utdanning. En særlig innsats skal legges i å rekruttere og beholde de beste forskerne, god forskningsledelse og bedre kjønnsbalansen. Samtidig skal det tilrettelegges for tilstrekkelig forskningstid, gode forskningsvilkår og ressurser slik at rammene for høy faglig kvalitet og fremragende forskning blir best mulige.

Universitetet vil ha særlig oppmerksomhet om å redusere uønsket bruk av midlertidige tilsetninger i 2012. Innsatsen for å restaurere museumsbygningen og ferdigstille universitetets aula til grunnlovsjubileet i 2014 er stor. Odontologibygget ferdigstilles for bruk i 2012.

Den overordnede strategien er utgangspunkt for strategier ved fakultetene, for handlingsplaner, årsplaner og budsjett, som har mer konkrete mål. I handlingsplanene foretas det risikovurderinger. Institusjonenes virksomhetsmål er forankret i universitetets strategi og egenart. Universitetets oppfølging av strategi, mål og strategiske prioriteringer er lagt opp etter følgende plan:

- I strategi 2011-2015 finnes overordnede mål og prioriteringer
- Virksomhetsmål og styringsparametre vedtas av universitetsstyret
- Målene følges opp med prioriteringer i budsjettene og i handlingsplaner
- Oppnådde resultater evalueres og risiko for ikke å nå ambisjonene vurderes i samspill med fakultetene i meldinger om forskning, utdanning og forskerutdanning
- Eventuelle endringer gjøres i arbeidet med meldinger og følges opp i nye planer

Universitetets virksomhetsmål er utformet i tråd med departementets målstruktur og bygger på universitetets strategi. Fire av fem virksomhetsmål er identiske med hovedmålene i strategien. Strategien gir ikke hovedmål for universitetsmuseet, virksomhetsmålet for museet er gitt med vedtak universitetsstyret. Vurderingene av mål er relatert til risikovurderinger. Med grunnlag i universitetets egenart er det utformet virksomhetsmål for forskerutdanningen.

UTDANNING

Hovedmålet for utdanningen ved UiB er å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning, med høy faglig kvalitet og vekt på danning, kritisk refleksjon og etisk bevissthet.

Det arbeides med å ha en riktig balanse mellom hvor mange studenter som tilbys studier og de ressursmessige mulighetene for å gi forskningsbasert utdanning i tråd med ambisjonene. Det er særlig viktig å konsolidere tilbudet, viktigere enn å utvikle nye undervisningsopplegg og ta opp flere studenter. Kvalitet og dimensjonering av studier skal ses i sammenheng.

Studentaktiv forskning er prioritert. Formålet med studentaktiv forskning er at studenter på alle nivå skal ha innsikt i hva forskning er og hvordan forskning foregår. Tett kobling mellom utdanningene og fagmiljøenes forskningsaktiviteter prioriteres på bachelor- og masternivå.

Alle vitenskapelig ansatte skal ha pedagogisk basiskompetanse. I 1990 ble Program for universitetspedagogikk etablert, med ansvar for kurs for personalet. I 2012 gjennomføres det en evaluering for å identifisere styrker og forbedrings- og utviklingsbehov i programmet.

UiB har arbeidet systematisk med kvalifikasjonsrammeverket lenge. I arbeidet med kvalifikasjonsrammeverket drøftes vurderingsformer, i hvilken grad det er samsvar mellom etablert vurderingspraksis og nye målformuleringer om kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i studietilbudene. Ny teknologi gir nye muligheter, men undervisningen har i begrenset grad vært påvirket av utviklingen innenfor IKT og nye medier. Prosjektet DigUiB skal få fram nye løsninger til bruk i utdanningen; med digitalisering av pensum, av undervisning og av eksamen som tema.

Universitetet samarbeider om utdanningstilbud nasjonalt og internasjonalt, med felles studieprogram og grader. Samarbeidsprosjekter fremmer studiekvaliteten, men det er utfordringer ved ordningene, som det er ved tverrfaglige program internt i universitetet. Slike erfaringer skal oppsummeres for å skape et bedre fundament for videre samarbeidstiltak.

Kunnskapsdepartementets sektormål 1 for utdanning:

Universiteter og høyskoler skal gi utdanning av høy internasjonal kvalitet i samsvar med samfunnets behov.

Kvantitativ styringsparameter fra KD:

Gjennomføring på normert tid

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Studentene skal lykkes med å oppnå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammene

Vurdering: Universitetsutdanningene, spesielt bachelorprogrammene, er preget av høyt frafall. Begrepet om frafall er ikke enkelt. Ved UiB har en til en viss grad lyktes å redusere frafall. NIFU viser økning i andelen som er i studiet etter tre år (fra 0,75 for 1999-kullet til 0,79 for 2005-kullet), og UiB har høyeste andel blant universitetene. Mastergradene er i sterkere grad preget av høy gjennomføring enn bachelorgraden. I KDs spesifisering av rapporteringskrav for 2012 foreslås det å benytte frafall etter ett år som styringsparameter. Dette vurderes ikke som hensiktsmessig, fordi det ikke sier noe om gradsopptak. UiB vil foreslå å vurdere faktisk gjennomføringstid for dem som oppnår bachelor- og mastergrad som uttrykk for gjennomføring.

Læringsutbyttet skal beskrives for at alle som fullfører et studium i større eller mindre grad skal ha oppnådd kunnskaper, ferdigheter og kompetanser definert i studieplanen. Det skal være årlig vurdering av resultater og studieplaner og fortløpende evalueringer blant studentene. I 2012 skal UiB gjennomgå praksis for evalueringer og undersøke hvordan læringsutbyttebeskrivelser kan inngå i studentenes vurderinger av måloppnåelse på kurs og studieprogram.

Virksomhetsmål innenfor sektormål 1 for UiB:

Å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning, med høy faglig kvalitet og vekt på danning, kritisk refleksjon og etisk bevissthet

I 2012 skal UiB ha framgang særlig på følgende styringsparametre:

- **Forholdstallet mellom søkertall og opptakstall**
- **Andelen av studentene som har utenlandsopphold**
- **Omfanget av studentaktiv forskning**
- **Evaluering og forbedring av det universitetspedagogiske tilbudet til de ansatte**

Risikovurdering: Å dimensjonere studietilbudet og studenttallet for å sikre sammenhengende tid til forskning, god undervisning og kapasitetsutnyttelse i studiene er den viktigste utfordringen i 2012. Det vurderes som en stor risiko for kvaliteten om det ikke sikres god balanse mellom ressurser og antall studenter. Dimensjonering av studietilbudet måles og vurderes årlig som grunnlag for vedtak om utlysning av studieplasser.

UiB har om lag 2,2 primærøkere for hver studieplass. Det vurderes å være to typer av risiko for ikke å nå målet om forbedret forholdstall. Det er en risiko for at UiB ikke oppnår flere søkere, det handler om omdømme som forskningsuniversitet og om Bergen som studentby og ungdomskullenes studieønsker. Universitetets systematiske arbeid for å profilere sin egenart som forskningsuniversitet, og samarbeidet i Utdanning i Bergen for å profilere studentbyen bidrar til å redusere risiko.

Andelen studenter på bachelor- og masternivå som er utenlands varierer med ulike fag. Det er risiko av ulik art, om ikke studieløpene ved UiB er godt nok tilpassede, om det ikke er god nok informasjon og det er risiko knyttet til tilrettelegging av avtaler med ulike typer av universiteter. Det gjennomføres tiltak for å redusere risiko, med kvalitetssikring av avtaler, dyktiggjøring av personell for rådgiving og tiltak for å legge bedre til rette for utveksling der det er gode forskningsforbindelser. Innsats for bedre vilkår for studenter som reiser ut, hører også med.

Studentaktiv forskning skal vektlegges og tiltak fremheves for å understreke komparative fortrinn som universitetsutdannelsene gir. Det er risiko for at det ikke er gode nok systemer for å sikre formidling av gode tiltak, at det ikke er nok tid eller at det mangler eksempler som kan være motiverende for å øke omfanget.

Alle ansatte i undervisningsstillinger skal ha gjennomgått pedagogisk grunnopplæring. I 2012 skal tilbudet i universitetspedagogikk evalueres.

FORSKNING

Hovedmålet for forskningen å ha og fremme grunnleggende forskning av høy kvalitet i bredden av universitetets fagdisipliner. Universitetet har tradisjon for og et fortrinn i marin og utviklingsrelatert forskning og vil fortsette satsing innenfor disse områdene. Det skal satses på internasjonalt profilerte fagmiljøer.

Universitetet har som prinsipp at alle vitenskapelig ansatte har halvparten av sin arbeidstid til forskning, Det skal tilrettelegges for gode forskningsvilkår og ressurser slik at forutsetningene for høy faglig kvalitet og fremragende forskning blir best mulige.

Å oppnå frie midler fra Norges forskningsråd og European Research Council er særlig viktig. Universitetet har satt av 21 millioner kroner til fellesløftet i 2012, som sammen med midlene fra Forskningsrådet vil gi 42 millioner kroner. Dette er særlig viktig for å legge til rette for frie, nysgjerrighetsdrevne prosjekter. I 2012 forventes svar på hvilke søknader som går videre til andre SFF-runde og som får støtte. SFF-ordningen styrker grunnforskningen. UiB lykkes på den internasjonale arenaen, med til nå fem ERC-prosjekter. Ordningen med forsterkning av ERC-prosjekter motiverer til gode søknader, sammen med Forskningsrådets ordning med støtte til dem som går videre til andre runde med søknader til ERC. De siste tildelingene fra EUs 7. rammeprogram skal fordeles i 2012 og 2013. Universitetet vil styrke ambisjonene om og evnen til å oppnå mer ekstern finansiering og vil identifisere programmer og utlysninger som er relevante og aktuelle programmer og utlysninger.

Kunnskapsdepartementets sektormål 2 for forskning

Universiteter og høyskoler skal i tråd med sin egenart, utføre forskning, kunstnerisk- og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet.

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Resultatoppnåelse på forskning i forhold til sin egenart.

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Samspill mellom forskning og utdanning.

Vurdering: Ved UiB skal alle ha halvparten av tiden til forskning. Å ha mulighet til å fylle tiden til forskning er det viktigste for å fremme grunnforskningen, med driftsmidler, stipendiater og annen forskningsassistanse. For forskningsuniversitetet med grunnforskningsprofil, er det viktigst å oppnå midler til frie forskerprosjekter og ERC. Derfor overvåkes ikke bare omfanget av inntekter fra Forskningsrådet, men spesielt omfanget av frie forskningsprosjekter. Universitetet bruker relevante kriterier for å identifisere forskere, forskning og forskningsfelt med særlig potensial for høy kvalitet. Analyse av siteringer og publikasjoner, og uttelling i internasjonal og nasjonal konkurranse om forskningsmidler vil dokumentere universitetets resultatoppnåelse. For å kunne gi forskningsbaserte utdanning av høy kvalitet, må undervisningstilbudet være basert på forskning og høy faglig kompetanse. Det er viktig å tilby utdanning der institusjonen har særlige forskningsmessige fortrinn. Universitetet vil styrke utviklingsrelatert forskning og kompetansebygging.

Virksomhetsmål innenfor sektormål 2 for UiB:

Å ha og fremme grunnleggende forskning av høy kvalitet i bredden av universitetets fagdisipliner

---

I 2012 skal UiB ha framgang særlig på følgende styringsparametre:

- **Antall publiseringspoeng per ansatt per år**
- **Uttelling i konkurransen om frie midler i NFR og ERC**
- **Antall kompetente søkere, og andelen utenlandske søkere, per utlyst vitenskapelig stilling**
- **Evaluering og forbedring av samarbeidet med utenlandske universiteter**

Risikovurdering: Universitetet vil fremme publisering, særlig internasjonal publisering og oppnå gode resultater i konkurranse om frie midler i Norges forskningsråd, European Research Council og å få nye sentre for fremragende forskning. Å nå fram i konkurranse om midler viser kvalitet og gir muligheter til ny forskning. Publiseringspoeng og siteringsindekser er uttrykk for universitetsforskningens resultater. Gjennomsnittlig årlig publisering er over 0,9 poeng per ansatt, og det er rom for økning. I følge QS-rangeringen er UiB blant de 100 fremste universitetene i verden i siteringer per ansatt.

Betydningen av å ta risiko hører forskningen til. Det trengs å ta risiko for å fremme grunnleggende forskning av høy kvalitet i bredden av universitetets virksomhet. Tid er en grunnleggende risikofaktor. Universitetet må prioritere å tilrettelegge for tilstrekkelig forskningstid slik at forutsetningene for høy faglig kvalitet og fremragende forskning blir best mulige. Både sammenhengende og nok tid er avgjørende for å oppnå forskningsresultater. Mulighetsrommet er halvparten av tiden, men det er en fare for at for stor utdanningsinnsats svekker muligheten for å oppnå gode forskningsresultater. Risiko ved ressursgrunnlag for investering og vedlikehold av utstyr er viktig. Forskningsinfrastruktur og driftsmidler er grunnleggende forutsetninger for å kunne publisere og oppnå gode forskningsresultater. Oppfølgingen av Fagerbergutvalget med å tildele driftsmidler til dem som publiserer er et tiltak for å redusere risiko knyttet til rammebetingelsene for den enkelte forsker.

Det er også en risiko for ikke å nå fram i konkurransene, ved at den faglige kvaliteten ikke er god nok og at forskningsmiljøene ikke gis tilstrekkelig støtte. Endringer i mulighetene for å søke midler, eller endret økonomi hos sine finansieringskilder, er annen risiko.

Med et globalt arbeidsmarked er det mulig med internasjonal rekruttering, og forskere ved UiB er attraktive for utenlandske universiteter. For å rekruttere og beholde dyktige medarbeidere, kreves satsing på kompetanse for rekruttering, praktisk tilrettelegging og språk. Samarbeid med andre øker synligheten og gir muligheter. Det er risiko knyttet til å sikre gode nok arbeidsvilkår for de beste forskerne, dette gjelder rammevilkår som UiB kan tilby. Språk kan være et annet hinder for rekruttering.

FORSKERUTDANNING

I 2011 tok 254 doktorgraden ved UiB. Forskerutdanningen skal være forankret i grunnmiljøene, stipendiatene knyttes til aktive forskningsmiljø og inviteres til å delta i lokale, nasjonale og internasjonale forskerskoler. Gjennomstrømmingen for stipendiater er bedret hvert år de siste fem årene. Arbeidet med helhetlig oppfølging av kandidater vil fortsette i 2012. Forskerskolene er evaluert og vil fortsette. Kvalitetskriteriene for opprettelse av forskerskoler skal gjennomgås slik at de er felles for alle fakulteter. I 2012 undersøkes samfunnets behov for forskerutdanning og forskningskompetanse i en undersøkelse som vil gi informasjon om arbeidsgiveres erfaringer og holdninger til phd-kandidaters kompetanse og om de erfaringene ansatte med doktorgrad har med kompetansebehov i arbeidslivet.

Virksomhetsmål for forskerutdanning ved UiB:

Å ha og fremme forskerutdanning av høy kvalitet med tett kobling til forskningen i grunnmiljøene

I 2012 skal UiB ha framgang særlig på følgende styringsparametre:

- [Kandidatenes gjennomføringstid](#)
- [Antall stipendiatstillinger knyttet til eksternfinansierte prosjekter](#)
- [Andelen av doktorgradskandidatene som har utenlandsopphold](#)
- [Forbedring av veiledningsoppleggene for doktorgradskandidatene](#)

Risikovurdering: Årlige framdriftsrapporter og midtveisevaluering bidrar til å vurdere fremdrift og skal hjelpe kandidaten i å identifisere områder som krever oppfølging. Fireårige stipend er normen, Samtidig er det risiko knyttet til forholdet mellom dimensjonering av antall kandidater og behovet for tilstrekkelig faglig kapasitet til å gi veiledning. For å nå målet om antallet eksternt finansierte rekrutteringsstillinger, er det viktig at det sendes søknader til Forskningsrådet, EU og andre. UiB har færre eksternt finansierte stipendiatstillinger enn foregående år, dette vil ha særlig oppmerksomhet i 2012.

For økt kvalitet i forskerutdanningen er det viktig at kandidatene har opphold utlandet i løpet av stipendiatperioden. Risiko for mindre omfang av utenlandsopphold kan være finansiering, manglende faglig nettverk, tidspress eller praktiske vansker. Universitetet, og særlig fagmiljø og veileder er viktig for å legge til rette for utenlandsopphold slik at det blir positivt for kandidaten og at fremdriften i doktorgradsløpet sikres. Det planlegges tiltak for å forbedre veiledningsoppleggene for doktorgradskandidatene ytterligere i 2012.

SAMFUNNSKONTAKT OG FORMIDLING

Som oppfølging av universitetets handlingsplan for forholdet til omverden, tildelingsbrevet for 2011 og dialog med departementet, er Råd for samfunnskontakt etablert. Rådet skal drøfte utviklingen av universitetets rolle i samspillet med omgivelsene og gi råd om forholdet til omverden. Rådet drøfter utkast til strategi for kontakt med arbeidslivet i i april 2012.

Universitetet vil utvikle Christiekonferansen som viktigste regionale arena for samhandling mellom akademia og næringslivet og samfunnet på Vestlandet. I 2012 er felles globale utfordringer og muligheter tema. I 2012 vil nettportalen for alumnusvirksomheten reorganiseres og arbeidet med alumnustiltak styrkes. Universitetet utreder en medieklynge i Bergen i samarbeid med TV2 og andre medieaktører som møtested for akademia og mediebransjen. Det kan gi miljø for praktisk medieutdanning og praksisnær forskning som er unikt ikke bare i Norge, men i Norden.

Med over 2000 vitenskapelige publikasjoner årlig, er UiB av de viktige forskningsformidlerne. Det satses på web og sterkere innsats for formidling via web med tekst og levende bilder og på sosiale medier. En ny teknologisk løsning for uib.no implementeres gradvis i 2012 og 2013. Det arbeides med prosjekter for å presentere undervisning ved UiB i digitale formater (Dig UiB). Fra 2012 vil UiB årlig utgi et engelskspråklig forsknings- og utdanningsmagasin. I tillegg vil websidene gi økt satsing på publisering på engelsk. Universitetet vil satse mer på Forskningsdagene i 2012 og satse på mer kommunikasjon mellom dem som arbeider med formidling ved universitetet og utvikle møteplassene for formidling. Magasinet Hubro gis til alle elever i videregående skole i Hordaland.

Kunnskapsdepartementets sektormål 3 for samfunnskontakt og formidling:

Universiteter og høyskoler skal være tydelige samfunnsaktører og bidra til formidling, internasjonal, nasjonal og regional utvikling, innovasjon og verdiskaping.

Kvantitativt styringsparameter fra KD:

Andel inntekter fra bidrag og oppdragsfinansiert virksomhet (BOA) utenom EU og NFR.

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Samarbeid med samfunns- og arbeidsliv

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Fleksibel utdanning

Vurdering: De eksterne inntektene har økt betydelig de siste årene. I NUFU-programmet for prosjekter med partnere i sør har UiB flest tildelinger. Det regionale samarbeidsorganet styrker faglig samarbeid i helseregionen. Kreftforeningen gir svært viktige bidrag til kreftforskning. Inntekter fra næringsliv og private, som fond og stiftelser, har økt de siste årene. Omfanget av BOA utenom NFR og EU- inntekter er om lag 10% av de samlede inntektene. Selv om eksterne inntekter er viktige og i stadig større grad nødvendige for universitetets forskning, er de overordnede hensynene til fri og uavhengig forskning viktige som prinsipp for hvilke typer eksterne inntekter det er særlig ønskelig å oppnå. Universitetet ønsker å prioritere arbeidet i Rådet for samfunnskontakt, å videreutvikle Christiekonferansen og å få enda bedre systemer for alumnusvirksomhet for å styrke relasjonene til omverden. Fremtidig organisering av etter- og videreutdanning skal vedtas i 2012. Prosjektet DigUiB skal gi større tilgjengelighet og fleksibilitet for undervisning.

Virksomhetsmål innenfor sektormål 3 for UiB:

Å formidle innsikt i vitenskapelig tenkning, metoder og resultater for å styrke et fritt, kritisk og åpent offentlig ordskifte og en kunnskapsbasert samfunnsutvikling

I 2012 skal UiB ha framgang særlig på følgende styringsparametre:

- [Omfanget av populærvitenskapelig virksomhet](#)
- [Omfanget av kommersialiseringsprosjekter i BTO](#)
- [Forbedre oppleggene for alumnuskontakt](#)
- [Gjennomføre planene for ny aula](#)

Risikovurdering: Den populærvitenskapelige aktiviteten står sentralt i arbeidet for å tilgjengeliggjøre kunnskap og skape forståelse for universitetets rolle og egenart. Risiko er knyttet til at dette ikke blir prioritert i tilstrekkelig grad og at det ikke er tilstrekkelige støttesystemer sentralt og ved fakultetene til å motivere til populærvitenskapelige tiltak.

Det er mål å øke antall kommersialiseringsprosjekter i 2012. Tilrettelegging for kommersiell utnytting av forskningsresultater skjer i regi av Bergen Teknologioverføring AS, som eies av UiB, Helse Bergen og Havforskningsinstituttet. Risiko innenfor feltet handler om manglende offentlige virkemidler for tidlige etableringer og manglende motivasjon og kompetanse i fagmiljøene til å prioritere slike oppgaver. Håndtering av risiko må skje gjennom et tydelig regelverk som sikrer at den faglige virksomheten ved universitetet er offentlig tilgjengelig, fri fra særinteresser og økonomiske bindinger og et profesjonelt støtteapparat for å bistå forskerne i slike prosesser.

Alumnusarbeidet er under omlegging. Det arbeides målrettet med å etablere tiltak i alle miljøer, rekruttere flere alumner og utvikle en ny alumnusportal. Det satses midler på konkrete alumnustiltak i fagmiljøene. Det er risiko knyttet til å avsette tilstrekkelige ressurser til å bygge opp robuste alumninettverk som har en størrelse og en faglig innretning som bidrar til å opprettholde og styrke entusiasmen i dette arbeidet.

Aulaen i universitetets monumentale museumsbygning skal bli en flott festsal og storstue for hele Vestlandet. Åpningen av aulaen i mai 2014 kan bli en sentral del av markeringen av grunnlovsjubileet, 150 år etter at grunnsteinen til museet ble lagt ned. Størst risiko for ikke å oppnå dette, er at det ikke kommer bevilgning i tide.

ORGANISASJON OG RESSURSER

Universitetet skal ha økonomiforvaltning med intern kontroll og effektiv ressursforvaltning. Bygninger og leide arealer er rammebetingelser for forskning, undervisning og formidling. Arealer skal prioriteres ut fra universitetets hovedoppgaver og strategi. Det er viktig å videreutvikle moderne digital infrastruktur for utdanning, forskning og administrasjon der IKT-løsningene er velfungerende, brukervennlige og trygge.

Antall tilsatte i stipendiat- og postdoktorstillinger bør være høyt. Arbeidet med å redusere ulike kategorier uønsket midlertidighet fortsetter i 2012. Det rapporteres til universitetsstyret hvert tertial om midlertidighet. Rapporteringen av personaldata til DBH er gjennomgått og forbedret i 2011. I 2012 legges det til rette for å hente systematiske personaldata som er sammenlignbare med det som rapporteres til DBH. Det er viktig å ha riktige og opplysende nøkkeltall det gir mening i å følge utviklingen av.

Omfang av bierverv skal undersøkes og det arbeides for å klargjøre reglene for sidegjøremål og tydeliggjøre ansvaret den ansatte har for å rapportere, blant annet som oppfølging av internrevisjonens tilsyn om bierverv. Gjennom personalsystemet skal den ansatte selv kunne registrere sidegjøremål ut fra universitetets regler slik at det til enhver tid er en oppdatert oversikt over bierverv. Åpning av et servicesenter og bedrede tjenester for internasjonalt rekrutterte ansatte er viktig for å imøtekomme kartlagte behov blant en økt andel utenlandske ansatte ved universitetet. Sterkere satsing på språktjenester knyttet til internasjonalt samarbeid og bedring av språkkompetansen er prioritert.

Universitetets investeringer har vært betydelige de siste årene. Å ta vare på universitetets realkapital er viktig og investering og vedlikehold av bygg er sentralt også i 2012, sammen med arealeffektivisering og energisparing. En tiltaksplan for sikkerhet skal implementeres. Universitetet følger opp arbeidet med beredskap i 2012 med ros-analyser og øvelser.

Kunnskapsdepartementets sektormål 4 for organisasjon og ressurser:

Universiteter og høyskoler skal ha effektiv forvaltning av virksomheten, kompetansen og ressursene i samsvar med sin samfunnsrolle.

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Langsiktig økonomisk planlegging.

Kvalitativ styringsparameter fra KD:

Robuste fagmiljøer.

Kvantitativt styringsparameter fra KD:

Andel kvinner i dosent og professorstillinger.

Kvantitativt styringsparameter fra KD:

Andel midlertidig ansatte.

Vurdering: De budsjettmessige prioriteringene skal gi best mulige rammer for forskning og utdanning. Fakultetenes basisbudsjetter er styrket. De insentivbaserte komponentene i departementets finansieringssystem videreføres fra institusjonsnivå til fakultetene. Større andel av gevinstene for resultater kommer fakultetene til gode, samtidig øker risikoen for svingninger i resultatene. BOA-inntektene er viktige for universitetets samlede ressurser. Det er risiko både relatert til håndtering av BOA-aktivitet og i samspillet med aktivitet finansiert av grunnbevilgningen. Selv om ekstern forskningsfinansiering fra nasjonale og internasjonale kilder er viktig, er basisbevilgningen viktigst. Det er viktig med riktig balanse mellom midler til fri grunnforskning og midler til de tematiske satsingene i Forskningsrådet og EU-systemet.

Det er sentralt med tilstrekkelig forskningstid i alle vitenskapelige stillinger og balanse mellom antall stipendiater, postdoktorer og fast vitenskapelig personell. Fra 2010 til 2011 var det nedgang i antallet eksternt finansierte rekrutteringsstillinger og i antallet undervisnings- og forskerstillinger. Andelen administrative årsverk økte fra 0,22 til 0,23 fra 2007 til 2011. Det er viktig med oppmerksomhet om dimensjonering av kjerneoppgaver og støttefunksjoner.

I 2011 er 22,7 % av professorene ved UiB kvinner, det har vært en positiv utvikling de siste årene. Det er et mål at 50% av nytilsatte i alle vitenskapelige stillinger er kvinner og at andel kvinner innenfor kategorien skal være minst 40%.

Ved UiB skal fast vitenskapelig ansatte ha kombinerte forsknings- og undervisningsstillinger, som professorer og førsteamanuenser. Det kan være midlertidig ansatte i slike stillinger, som ved ansettelse i vikariater. Årsverk utført av timebetalte ansatte kan kreves der det trengs kapasitet i begrensede perioder. Samtidig er det viktig å ha oppmerksomhet om alternative og mer langsiktige løsninger i for slike oppgaver. Det ansettes forskere for midlertidig forskningskapasitet innenfor BOA-prosjekter. Grunnbevilgningen brukes i liten grad til å finansiere forskerstillinger. I flere år er det arbeidet for å reduseres antallet midlertidig ansatte universitetslektorer og antall midlertidige forskerstillinger. Utviklingen følges nøye.

Virksomhetsmål innenfor sektormål 4 for UiB:

Universitetet i Bergen vil ha høy kompetanse, godt samspill mellom faglige, administrative og tekniske ansatte og effektive arbeidsprosesser for å nå universitetets felles mål

I 2012 skal UiB ha framgang særlig på følgende styringsparametre:

- Reduksjon av CO₂-utslipp
- Andelen av bygningene som har universell utforming
- Reduksjon av antallet midlertidige stillinger utenom rekrutterings- og kvalifiseringsstillinger
- Omfanget av videreutdanning og kompetanseutvikling blant de ansatte

Risikovurdering: Å ivareta universitets miljøansvar med klare mål for miljøarbeidet er prioritert i 2012. Det gjennomføres systematiske CO₂-målinger og antall parkeringsplasser skal reduseres, men i forhold til måloppnåelse er det også risiko knyttet til energikilder utenfor egen kontroll.

Arbeid for universell utforming og godt vedlikeholdte bygninger og uteområder er viktig i 2012. Både for studenter og ansatte skal det i større grad legges til rette for universell utforming av arbeidsplasser, studentarbeidsplasser og undervisningsrom. Det er risiko for at det ikke i tilstrekkelig grad prioriteres investeringer og utbedringer, fordi andre tiltak på kort sikt kan være mer presserende.

Arbeidet med å redusere midlertidighet fortsetter. Ulike typer av midlertidighet identifiseres og analyseres, og det iverksettes tiltak for å redusere uønsket bruk av midlertidighet. Det er risiko knyttet til et aktivitetsnivå som er høyere innenfor forskning og utdanning enn det universitetet er dimensjonert for.

Faglig profil og organisering av tilbudet innenfor etter- og videreutdanning er vurdert, for å sikre et forskningsbasert tilbud forankret ved instituttene som ivaretar lokale og globale utfordringer. Det er risiko knyttet til å sikre tilstrekkelig faglig forankring og en administrativ organisering som samsvarer med den øvrige utdanningsinnsatsen ved universitetet.

Å legge til rette for gode karrieremuligheter med vekt på kompetanseheving, språkopplæring og karriereplaner skal prioriteres i 2012.

MUSEUM OG SAMLINGER

Universitetsmuseet i Bergen representerer en viktig strategisk ressurs og infrastruktur for forskningen. Å satse på universitetsmuseet vil synliggjøre og styrke museets posisjon som arena for forskning. Det arbeides med stor innsats for å rehabilitere monumentalbygningen. Universitetet har forskuttet midler til forprosjektet i 2012. Målet er at aulaen i sørfløyen blir del av grunnlovsjubileet i 2014. Prosjekteringen for resten av bygningen forventes å være klart i løpet av 2012. Hele bygningen skal være rehabilitert til 2017.

Kunnskapsdepartementets sektormål 5 for museer og samlinger:

Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Tromsø og Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet skal bygge opp, drive og vedlikeholde museum med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum.

Kvantitativt styringsparameter:

Andel av samlingene og objektene som er tilfredsstillende sikret

Kvantitativt styringsparameter:

Andel av samlingene/objektene som er tilfredsstillende bevart

Vurdering: Med leieforhold i Hansahallen, en fjellhall som oppfyller krav til sikkerhet mot både brann, tyveri, skadeverk, oversvømmelse og vannskade og innflytting i løpet av 2012 er alle samlinger tilfredsstillende sikret. Magasinet i Hansahallen er å oppfatte som et eksternt magasin som ikke skal ha

faste arbeidsplasser. Med dette tiltaket har universitetet gått fra en situasjon med svært dårlig egnede magasiner, som påpekt av Riksrevisjonen, til å oppfylle alle krav.

Virksomhetsmål innenfor sektormål 5 for UiB:

Å videreutvikle Universitetsmuseet med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum

I 2012 skal UiB ha framgang særlig på følgende styringsparametre:

- **Omfanget av forskning blant museets vitenskapelig ansatte**
- **Omfanget av digitalisering av samlingene**
- **Utvikle helhetlige planer for museumshagen**
- **Gjennomføre planene om rehabilitering av museumsbygningen**

Risikovurdering: Tiltak for å fremme vitenskapelig publisering prioriteres i 2012. Det vil være de samme risikoforholdene for å oppnå økt publisering ved museet som ved universitetet for øvrig.

Gjennom samlingsvirksomheten er museet en samfunnsaktør. Digitalisering av samlinger og tilrettelegging for internett tilgjengeliggjør samlingene. Det er risiko for ikke å oppnå forbedret digitalisering fordi det kan være krevende å avsette tilstrekkelig med ressurser og å utvikle kompetanse som sikrer god framdrift.

Musehagen inneholder 3000 forskjellige arter og er viktig del av museets samlede faglige aktivitet. To komiteer skal sikre en langsiktig og helhetlig utvikling av hagen og å se den i sammenheng med monumentalbygget og i forhold til forskning, utdanning og formidling. Ekstra tildeling fra departementet til vedlikehold av hagen i 2011 var viktig for å redusere risiko og planlegge tiltak for å vedlikeholde, oppruste og beskytte hagen.

Den monumentale museumsbygningen skal bli Universitetet i Bergens fremste institusjonelle symbol og viktigste møteplass for kultur, formidling og representasjon, for universitetet og for byen. Rehabiliteringen skal framheve byggets antikvariske kvaliteter, historiske betydning og unike vitenskapelige og museale rolle. Åpningen av den nye aulaen planlegges som sentral del av markeringen av grunnlovsjubileet i 2014.

Samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon (SAK)

Universitetet i Bergen vil bidra til hensiktsmessig arbeidsdeling med lokale, regionale og nasjonale institusjoner innenfor forskning og utdanning. Universitetet er involvert i UH-nett Vest og TeknoVest.

Samarbeidet i UH-nett Vest styrker samhandlingen mellom universitetet og høyskolene på Vestlandet. Institusjonene skal evaluere erfaringene med nettverket i 2012. I UH-nett Vest planlegges det flere seminarer i 2012 om pedagogikk og e- læring, internasjonalt og flerkulturelt studiemiljø. I tillegg arrangeres det årlige forskersymposiet. Det er stor aktivitet i forskernettverkene, det er opprettet tre forskningsgrupper i sosialfag, og det utvikles forskningsprosjekt knyttet til samhandlingsreformen. Mastergrad i energiteknologi ved UiB og med mulighet for fordypning mot sivilingeniør, starter høsten 2012. UiB leder forsknings-nettverket. TeknoVest søker også nye SAK-midler for å fortsette arbeidet knyttet til å utvikle nye forskningsprosjekter. Arbeidet med lærerutdanning og forskerskole i musikk er også under utvikling. Det søkes også SAK-midler for bibliotekssamarbeidet. I 2012 skal samarbeidet i nettverket evalueres.

Det er ønske om å utvikle samarbeidet med NHH, som har grunnforskning i bredden av sine fagtilbud og som tilbyr forskningsbasert utdanning. I 2012 samarbeides det om Bergen senter om konkurransepolitikk, (BECCLE). Senteret er viktig for Bergen som forskningsby. Samarbeid med Universitetet i Oslo om små fag er viktig. Forskningsuniversitetene har flere fellestrekk og særlig ansvar for å vurdere faglig samarbeid og nasjonal arbeidsdeling.

Universitetets eierskap i forskningsselskaper og institutter er viktig og det prioriteres å bidra til innsats for å få større og mer robuste forskningsmiljø i Bergen og på Vestlandet, som for å styrke rekrutteringen av forskere og for få uttelling i konkurranse om eksterne midler.

Gjennom mange og store forskningssatsinger i regi av EU og Forskningsrådet er det et omfattende samarbeid mellom ulike fagmiljø ved flere av landets universiteter og høyskoler.

UNIVERSITETET I BERGEN

Universitetet i Bergen / Adresse: Postboks 7800, 5020 BERGEN

E-post: post@uib.no / Telefon: 55 58 00 00 / www.uib.no